คิด©
Creative Thailand
สร้างเศรษฐกิจไทยด้วยความคิดสร้างสรรค์

นิตยสารส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผลักดันเศรษฐกิจไทย โดย CEA

กุมภาพันธ์ 2563 ปีที่ 11 I ฉบับที่ 5
แจกฟรี

VERTICAL LIVING
WHY DO WE ALWAYS LIVE HIGHER?

Creative Place
Vertical Forest

Creative Business
I-Store Self Storage

The Creative
ATOM Design

WORKSHOP@TCDC

เปิดรับสมัครผู้เข้าร่วม
โครงการอบรมเข้มข้น

DESIGN THINKING

BEING THE CREATOR

ปี3

สู่การพัฒนาตนเองในการเป็นนักสร้างสรรค์
(Being the Creator) การมีทักษะการคิด และ
การลงมือทำอย่างนักออกแบบสร้างสรรค์
(Thinking and Doing as creative designers)

6 | 12 – 13 | 19 – 20
มีนาคม 2563

9.00 – 17.00 น.
ห้องออดิทอเรียม ชั้น M

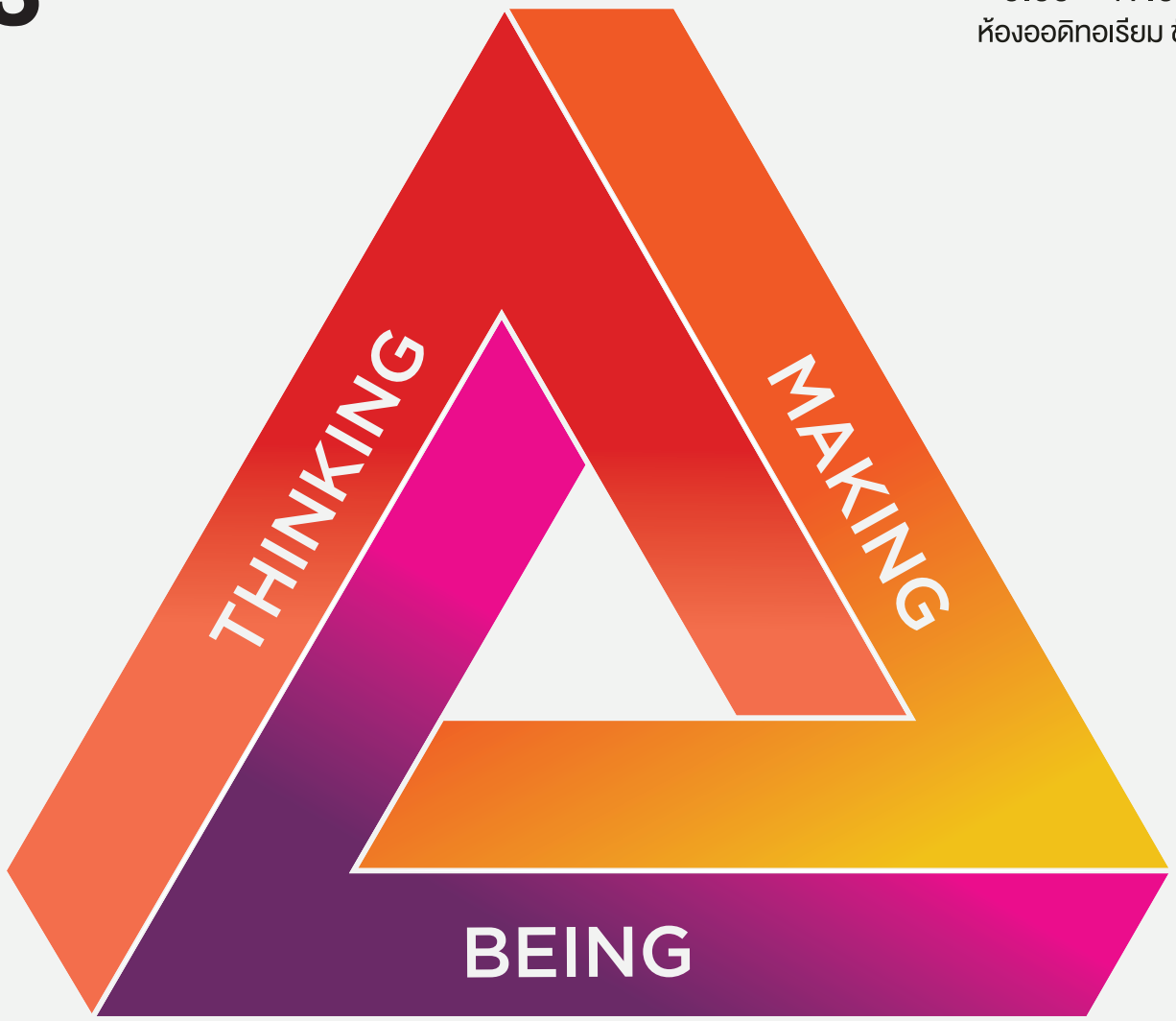

รับสมัคร
จำนวน
30 คน

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม
วริทธิ ตีรประเสริฐ โทร. 02-105-7422 ต่อ 125
(วันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา 10.00 – 17.30 น.)
หรือ 081-561-7449

สำนักนายกรัฐมนตรี
CREATIVE ECONOMY AGENCY
TCDC

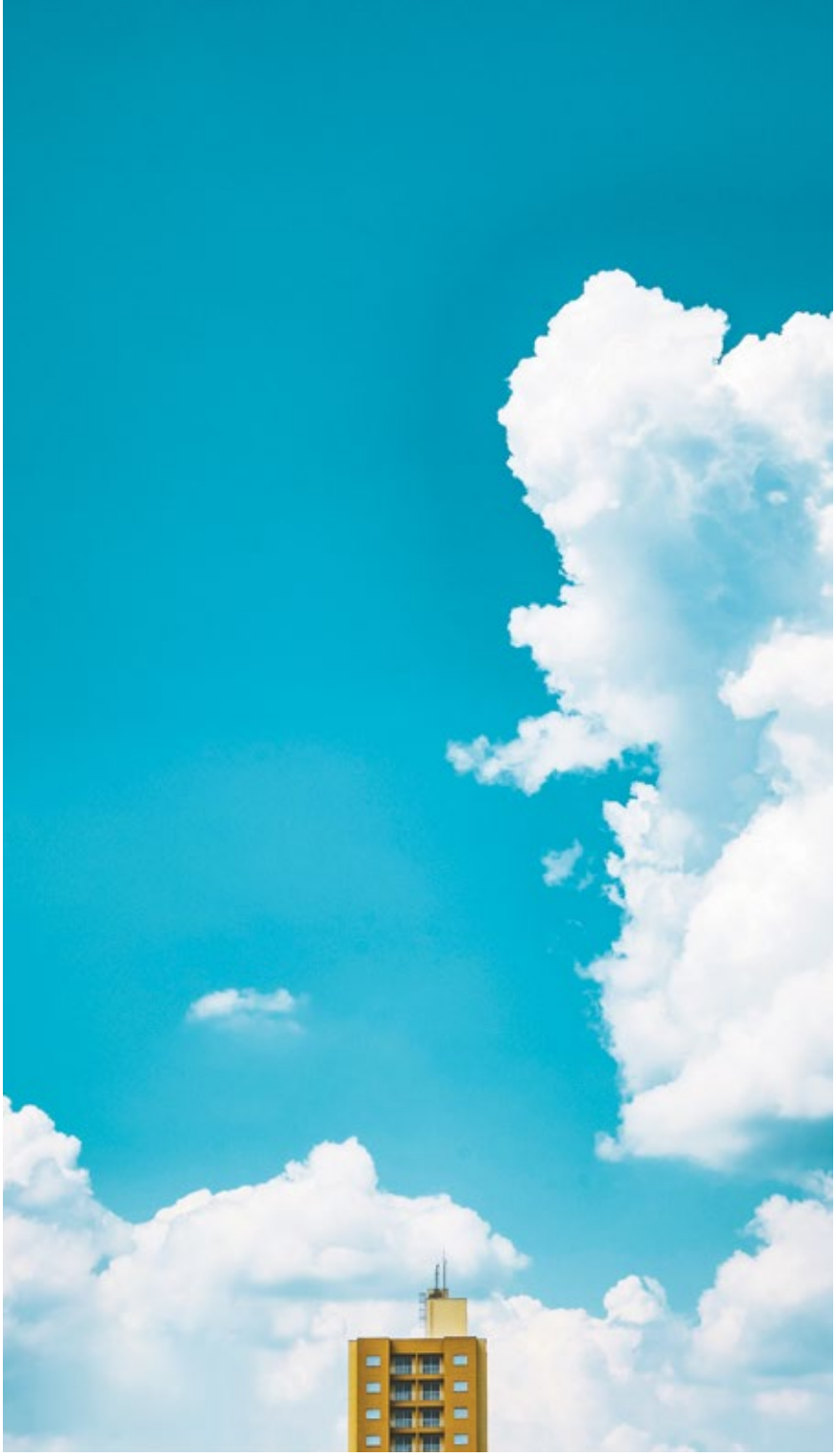

THE SKY IS THE LIMIT
ชีวิตไร้ขีดจำกัด

Photo by Antonino Visalli on Unsplash

Contents : สารบัญ

Creative Update 6
หมดปัญหาเรื่องพื้นที่เมื่อมี Robotic Furniture / แข่งกันสูง / โรงเรียนแนวดิ่ง ที่ออกแบบมาเพื่อแบ่งปันพื้นที่ให้กับคนในชุมชน

Creative Resource 8
Featured Book / Book / Film

MDIC 10
Energy Transparent Glass
นวัตกรรมกระจกใสพลังงานแสงอาทิตย์

Cover Story 12
VERTICAL LIVING:
WHY WE ALWAYS LIVE HIGHER?

Fact and Figure 18
สถิติชีวิตแนวตั้ง

Creative Business 20
เปิดโกดังคุยกับ I-Store Self Storage
ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์รูปแบบใหม่
ที่รู้ใจคนชอบเก็บ

How To 23
ยิ่งสูง ยิ่งเขียว
ชวนเปลี่ยนดาดฟ้าร้อนร้างเป็นสวนผักอิ่มเย็น

Creative Place 24
Vertical Forest เมืองป่าแนวตั้ง
ทางเลือกที่ (อาจ) รอดของคนเมือง

The Creative 28
Vertical Living กับอนาคตของเมืองไทย
คุยกับไพทยา บัญชากิติคุณ
แห่ง ATOM Design

Creative Solution 34
อยู่สูงอย่างสุนทรีย์

บรรณาธิการที่ปรึกษา I อภิสิทธิ์ ไล่สัตรูไกล บรรณาธิการอำนวยการ I มนฑิณี ยงวิกุล ที่ปรึกษา I เลอชาติ ธรรมธีรเสถียร บรรณาธิการบริหาร I พัชรินทร์ พัฒนาบุญไพบูลย์ กองบรรณาธิการ I มนต์นภา ลักนพรวงศ์ และ ไพวรินทร์ สืบบุก เลขากองบรรณาธิการ I ณัฐชา ตะวันนาโชติ ศิลปกรรม I ชิดชน นินนาทนนท์ ประสานงานกองบรรณาธิการ I วนบุษป์ ยุพเกษตร ช่างภาพและมัลติมีเดีย I ภีร์รา ดิษฐากรณ์ เว็บไซต์ I นพกร คนไว นักศึกษาฝึกงาน I มนันญา ใจมงคล และ จุฑาทิพย์ บัวเขียว

จัดทำโดย I สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) (CEA)
1160 อาคารไปรษณีย์กลาง ถนนเจริญกรุง แขวงบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500
โทร. 02 105 7400 แฟกซ์. 02 105 7450
พิมพ์ที่ I บริษัท เอบิซ อินเตอร์กรุ๊ป จำกัด โทร. 034 446 718
จำนวน 10,000 เล่ม

ติดต่อลงโฆษณา: Commu.Dept@tcdc.or.th

นิตยสารฉบับนี้ใช้หมึกพิมพ์จากน้ำมันถั่วเหลืองที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งยังเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และใช้กระดาษรีไซเคิล ซึ่งเป็นผลผลิตของผู้ประกอบการไทย

จัดทำภายใต้โครงการ "Creative Thailand สร้างเศรษฐกิจไทยด้วยความคิดสร้างสรรค์" โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) (CEA) ซึ่งมีเป้าหมายในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) และผลักดันการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย

อ่านนิตยสารฉบับออนไลน์และดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
www.creativethailand.org
Email: creativethailand@cea.or.th
Twitter: @Creative_TH
Facebook: Creative Thailand
Youtube: Creative Thailand Channel

อนุญาตให้ใช้ได้ตามสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์
แสดงที่มา-ไม่ใช้เพื่อการค้า-อนุญาตแบบเดียวกัน 3.0 ประเทศไทย

สำนักนายกรัฐมนตรี

ความสมดุลแบบแนวตั้ง

ในปี 2050 สองในสามของประชากรโลกจะอาศัยอยู่ในเมือง เมืองใหญ่ที่เป็นศูนย์กลางจะมีประชากรหนาแน่นมากขึ้น อาคารสูงสำหรับอยู่อาศัยจึงเป็นทั้งคำตอบและความท้าทายสำหรับการบริหารเมืองยุคใหม่ ในการออกแบบตัวอาคารและการพัฒนาพื้นที่สาธารณะให้สอดคล้องกับคุณภาพชีวิตของคนที่ต้องอยู่ในพื้นที่จำกัด ขณะเดียวกันก็เป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการเลี้ยงปากท้องของประชากรที่เพิ่มขึ้น

หนังสือ *Vertical Farm Feeding the World in 21th Century* เขียนโดย ดร.ดิกสัน เดส์ปอมมิเยร์ (Dr. Dickson Despommier) และมายอรา คาร์เทอร์ (Majora Carter) ไม่ได้วาดหวังแค่การเพิ่มพื้นที่การเพาะปลูกในเมืองให้ได้ปริมาณเยอะเหมือนตึกสูงที่ใส่คนเข้าไปได้จำนวนมาก แต่เป็นการแก้ปัญหาเรื่องน้ำ พลังงาน และการถางป่าเพื่อบุกเบิกพื้นที่เพาะปลูกที่เป็นทั้งผลและต้นกำเนิดของสภาพภูมิอากาศแปรปรวน

ฟาร์มแนวตั้งจึงกลายเป็นเป้าหมายแห่งการช่วยโลกและธุรกิจที่สร้างกำไรสำหรับกลุ่มเทคสตาร์ตอัพ ไปจนถึงห้องแล็บและนักออกแบบทั่วโลก ในการทำให้พื้นที่ที่มีอยู่จำกัดอย่างเช่นภายในอาคาร ตู้คอนเทนเนอร์ หรือลานจอดรถกลายเป็นพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกที่ทำให้พืชสามารถเติบโตได้ตลอดทั้งปี โดยที่ยังคงคุณค่าของสารอาหาร ด้วยนวัตกรรมทั้งแสง เสียง อุณหภูมิ และปุ๋ยชีวภาพ แม้จะไม่มีดินหรือแสงอาทิตย์เพียงพอก็ตาม และเมื่อเร็ว ๆ นี้ งานวิจัยสำหรับการปลูกพืชในพื้นที่จำกัดยังโน้มเอียงไปในแนวทางของตัดแต่งยีนส์ โดยนักวิจัยจาก Cold Spring Harbor Laboratory and HHMI Investigator แซค ลิปป์แมน (Zach Lippman) ได้คิดค้นการปลูกมะเขือเทศที่ให้ผลดกคล้ายกับองุ่น ด้วยการตัดแต่งยีนส์ให้เกิดการแตกช่อเหมือนต้นองุ่นที่ปลูกในไร่ และมีขนาดเล็กลงเพื่อลดเวลาเติบโตเหลือเพียง 40 วันก็พร้อมที่จะเก็บกินได้ จึงทำให้รอบการผลิตเพิ่มมากขึ้น

จากห้องทดลองขยายไปสู่ระบบนิเวศอื่น ๆ เช่น แนวคิดของ STUDIO NAB ในฝรั่งเศสที่นำเสนอแนวคิด "ซูเปอร์ฟาร์ม" ในรูปแบบของตึกสูง 6 ชั้น ภายในอาคารไม่ได้มีแค่ผักและสมุนไพร แต่ยังรวมถึงผึ้ง แมลงที่กินได้ และเลี้ยงปลาไปด้วย โดยอาคารนี้ตั้งอยู่ในน้ำเพื่อลดการใช้พื้นที่บนดินและสามารถนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ อีกทั้งใช้พลังงานลมและแสงอาทิตย์เป็นตัวขับเคลื่อนห้องควบคุมการปลูกพืชภายใน และที่สำคัญอาคารนี้ต้องอยู่ไม่ไกลจากเมืองเพื่อให้การขนส่งอาหารไปยังร้านค้า ปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้น้อยที่สุด

แม้ว่าอาคารที่มีนิเวศครบวงจรเช่นนี้จะยังไม่เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ แต่ฟาร์มแนวตั้งที่อยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ก็เริ่มทำหน้าที่ในการเป็นแหล่งผลิตอาหารที่ลดการส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดใช้ยาฆ่าแมลงและน้ำ เมื่อรวมกับพื้นที่การเกษตรในเมือง (Urban Farm) ที่เป็นการเพาะปลูกแบบใช้น้ำและอากาศปกติ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ระบุว่ามีคนกลุ่มนี้อยู่ประมาณ 800 ล้านคนทั่วโลกที่ปลูกผัก ผลไม้ สมุนไพร และเลี้ยงสัตว์ในเมือง ซึ่งผลิตอาหารได้ถึงร้อยละ 15-20 ของการผลิตอาหารทั้งโลก

อันที่จริงการใช้ชีวิตแนวตั้งอาจจะไม่ใช่เรื่องใหม่ โดยเฉพาะประเทศที่มีพื้นที่จำกัดอย่างฮ่องกงและสิงคโปร์ แต่การจะทำให้พื้นที่ที่มีจำกัดนั้นตอบปัญหาตั้งแต่ความต้องการพื้นฐานในการเป็นที่อยู่อาศัยที่ไม่ใช่แค่ซุกหัวนอน ความอิ่มท้องระดับครัวเรือน และเพื่อนร่วมโลกที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น โดยที่ไม่เป็นภาระกับสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นสถานการณ์ที่ท้าทายสำหรับนักสร้างสรรค์ยุคใหม่ที่ต้องค้นหาแนวทางในการทำให้ทั้งคนและระบบนิเวศสามารถอยู่ร่วมกันอย่างดีที่สุด CT

มนฑิณี ยงวิกุล
บรรณาธิการอำนวยการ

หมดปัญหาเรื่องพื้นที่ เมื่อมี Robotic Furniture

เรื่อง : นพกร คนไว

เมื่อพื้นที่กลายเป็นสิ่งสำคัญของคนที่อาศัยในอพาร์ตเมนต์หรือคอนโด การจัดการกับพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพและสะดวกสบายอาจเป็นเรื่องท้าทายที่หลายคนต้องเผชิญ เราเห็นหลายวิธีในการบริหารพื้นที่ทั้งการจัดห้องแบบมาริเอะ คนโดะ (Marie Kondo) หรือการเลือกใช้เฟอร์นิเจอร์ที่พับเก็บได้ แต่ในอนาคต เทคโนโลยีจะมีบทบาทกับการใช้ชีวิตแนวดิ่งมากขึ้น โดยเฉพาะการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ที่เคลื่อนย้ายตัวเองได้ที่จะตอบโจทย์การอยู่ในห้องขนาดเล็กได้เป็นอย่างดี

Rognan เฟอร์นิเจอร์อัจฉริยะ จาก Ikea และ Ori Living

บริษัทออกแบบเฟอร์นิเจอร์หุ่นยนต์ Ori Living ได้ร่วมกับ Ikea ออกแบบเฟอร์นิเจอร์ที่มีชื่อว่า Rognan ซึ่งมีความพิเศษตรงความสามารถในการเคลื่อนย้ายตัวเองได้ โดยมีระบบรับคำสั่งจากทัชแพดที่สามารถเลือกได้ว่าจะเปลี่ยนพื้นที่ให้เป็นห้องนอน ห้องนั่งเล่น หรือใช้งานตู้เสื้อผ้า โดยเฟอร์นิเจอร์จะเคลื่อนที่ด้วยล้อที่ติดตั้งอยู่ด้านใต้ ระบบนี้สามารถติดตั้งได้ในขนาดห้องเล็ก และตัวเฟอร์นิเจอร์ที่มีรูปทรงตัวแอลจะปรับเปลี่ยนไปเป็นได้ทั้งตู้เสื้อผ้า โต๊ะทำงาน ชั้นเก็บของ เตียง และโซฟา ที่สามารถเคลื่อนที่ไปสองฟากของห้องได้ตามลักษณะการใช้งาน อีกทั้งยังช่วยจัดแบ่งห้องออกเป็นสองส่วนเพื่อความเป็นส่วนตัวสำหรับผู้อยู่อาศัยสองคน

แม้ Rognan จะยังไม่มีการประกาศราคาอย่างเป็นทางการ รวมทั้งราคายังขึ้นอยู่กับการออกแบบตามที่ลูกค้าต้องการ แต่ทางด้านผู้ออกแบบก็คาดหวังว่าจะพัฒนาให้มันมีราคาถูกในระดับเดียวกับเฟอร์นิเจอร์ Ikea ชิ้นอื่น ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ใครก็สามารถเป็นเจ้าของมันได้อย่างทั่วถึง

Bumblebee Spaces เปลี่ยนเพดานให้กลายเป็นที่เก็บของ

จากประสบการณ์การทำงานในบริษัท Amazon และ Tesla ทำให้ซานการ์ชาน เมอร์ธีย์ (Sankarshan Murthy) เลือกออกมาก่อตั้งสตาร์ตอัพด้านหุ่นยนต์สำหรับครัวเรือนในชื่อ Bumblebee Spaces ด้วยความคิดแหวกแนวที่จะเปลี่ยนห้องขนาดเล็กให้มีพื้นที่ใช้งานได้อย่างมหาศาล โดยการย้ายเฟอร์นิเจอร์ขึ้นไปเก็บบนเพดานเมื่อไม่ใช้งาน เช่น ตู้เก็บของ เตียง หรือแม้แต่ตู้เสื้อผ้า ผ่านการควบคุมด้วยแอพพลิเคชันในมือถือและแผงควบคุมอัจฉริยะในห้อง

เมอร์ธีย์ยังออกแบบด้านความปลอดภัยในการเคลื่อนเฟอร์นิเจอร์ขึ้นใหญ่ไปเก็บบนเพดานด้วยเซ็นเซอร์ที่อยู่ใต้เฟอร์นิเจอร์แต่ละชนิด โดยจะหยุดทำงานทันทีเมื่อตรวจจับว่ามีบางอย่างอยู่ข้างใต้เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ อีกทั้งยังมีระบบเอไอที่จะบันทึกสิ่งของแต่ละชิ้นที่ถูกเก็บไว้ และเก็บประวัติการหยิบไปใช้งานทุกครั้ง เพื่อให้ผู้อาศัยทราบว่าสิ่งของแต่ละชิ้นถูกจัดเก็บไว้ที่ใดบนเพดาน รวมถึงระบบการแจ้งเตือนว่าสิ่งของชิ้นใดไม่ถูกนำมาใช้มาเป็นเวลานาน เพื่อช่วยในการตัดสินใจว่าควรทิ้งเพื่อเพิ่มเนื้อที่ในการเก็บของต่อไปหรือไม่

เมื่อเมืองมีการเติบโตมากขึ้น การอยู่อาศัยแบบ Micro Living หรือการใช้ชีวิตในพื้นที่จำกัดยิ่งเป็นสิ่งที่เราไม่สามารถเลี่ยงได้ เทคโนโลยีอย่างเฟอร์นิเจอร์อัจฉริยะจึงกำลังกลายเป็นทางออกซึ่งจะมีบทบาทสำคัญในการอยู่อาศัยในอนาคต

ที่มา : บทความ "Change your home with the click of a button" โดย Tatum Dooley จาก verizon.com / บทความ "Ikea is quietly debuting robotic furniture" จาก fastcompany.com, บทความ "Robotic Furniture" จาก trend-monitor.co.uk, บทความ "Watch Out, Ikea: This New Furniture Company Is About To Make Your Space 10 Times More Useful" โดย Leigh Buchanan จาก inc.com, bumblebeespaces.com และ oriliving.com

Methanescraper โดย Marko Dragicevic

แข่งกันสูง

เรื่อง : วนบุษป์ ยุพเกษตร

หากตึกสูงระฟ้าไม่ได้ถูกสร้างมาแค่เพื่ออยู่อาศัยหรือแค่ทำงาน แต่เป็นที่ที่ไว้ทำอะไรก็ได้ที่สามารถช่วยโลกใบนี้ให้ดีขึ้น มันจะมีหน้าตาเป็นอย่างไรกัน

eVolo วารสารด้านสถาปัตยกรรมและวงการออกแบบที่เน้นเรื่องความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความยั่งยืน และนวัตกรรมการออกแบบเพื่อศตวรรษที่ 21 ได้จัดการแข่งขันประกวดออกแบบตึกสูงประจำปีเป็นปีที่ 14 ในปี 2019 ที่ผ่านมา โดยถือเป็นหนึ่งในรางวัลอันทรงเกียรติที่สุดในแวดวงสถาปัตยกรรมตึกสูง มีเหล่าสถาปนิกและนักออกแบบทั่วโลกที่พากันงัดไอเดียมาสู้กันโดยการหยิบปัญหาหนัก ๆ ทางสังคม อย่างการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ผู้อพยพ แม้แต่การเก็บข้อมูล มาต่อยอดเป็นไอเดียตึกสูงที่ดูแปลกตาและหลุดคอนเซ็ปต์ไปจากวิถีการใช้งานแบบเดิม ๆ ของตัวตึก

ในเวทีดังกล่าวคณะกรรมการตัดสิน 3 รางวัลใหญ่ และรางวัลชมเชยอีก 27 โครงการ จากทั้งหมด 478 โครงการที่ถูกส่งเข้ามาแข่งขันในปี 2019 ตัวอย่างผลงานที่คว้ารางวัล ได้แก่ Creature Ark: Biosphere Skyscraper เป็นตึก

ที่ถูกออกแบบมาเพื่อให้สัตว์โลกได้อยู่อาศัยในทศวรรษใหม่นี้ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 เป็นผลงานของสามนักศึกษาชาวจีนจากมหาวิทยาลัยลิเวอร์พูล ที่ช่วยกันออกแบบเขตอนุรักษ์ธรรมชาติโดยมีสถานีวิจัยส่วนกลางทำหน้าที่ควบคุมสภาวะแวดล้อมภายในอาคารให้เหมาะสมกับการอยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิดมากที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 5 ชั้นตามสภาพภูมิอากาศโลก คือขั้วโลก หนาวเย็น อบอุ่น ร้อนชื้น และแห้งแล้ง และโครงสร้างทั้งหมดของตึกจะมีผนังอีกชั้นคลุมไว้เพื่อรักษาอุณภูมิภายในของแต่ละชั้น

ในขณะที่หนึ่งในภัยคุกคามใหญ่ของโลกคือเรื่องมลพิษทางอากาศ ผลงานที่ชื่อ Named Airscraper จึงสามารถคว้าอันดับสองไปในการแข่งขัน โดยคู่สถาปนิกชาวโปแลนด์ได้ร่วมมือกันออกแบบตึกเสียดฟ้าที่มีความสูงกว่า 800 เมตร และกว้างถึง 30 เมตร มีรูปร่างเหมือนกับปล่องไฟ ซึ่งสามารถดูดมลพิษจากพื้นดินเพื่อนำมากรองอากาศและปล่อยอากาศบริสุทธิ์ออกไปที่ปลายปล่อง โดยตึกนี้ยังสามารถเป็นที่อยู่อาศัยของคนได้ถึง 7,500 คน ซ้ำยังมีแหล่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทั้งด้านการศึกษา ร้านค้า และสวนขนาดใหญ่

ส่วนรางวัลชนะเลิศตกเป็นของมาร์โก ดราจิเซวิก (Marko Dragicevic) นักศึกษาสถาปัตย์ชาวเซอร์เบีย กับผลงาน Methanescraper ที่ตั้งเป้าไปยังการจัดการขยะจำนวนมหาศาลในเมืองที่มักจะไปจบลงในหลุมฝังกลบ โดยตัวตึกได้รับการออกแบบให้ทำหน้าที่จัดการนำขยะเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลขั้นพื้นฐาน ส่วนขยะอาหารซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดก๊าซมีเทนระหว่างการย่อยสลายจะถูกแปรไปเป็นพลังงานทดแทน และหลังจากขยะทั้งหมดถูกย่อยสลายแล้ว ตัวถังที่บรรจุขยะก็จะสามารถนำไปล้างทำความสะอาดเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก

เพราะบนโลกนี้จำต้องมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับการอยู่อาศัยและการทำงาน นี่จึงนับเป็นความพยายามของมนุษย์ที่ต้องสรรหาทางออกมาให้ชีวิตในอนาคตได้อยู่ดี กินดี และมีคุณภาพกว่าเดิม ไม่ว่าจะต้องแข่งกันสร้างตึกสูงแค่ไหนก็ตาม

ที่มา : evolo.us และ บทความ "Vertical waste processor wins conceptual skyscraper contest" (พฤษภาคม 2562) โดย Tom Ravenscroft จาก dezeen.com

โรงเรียนแนวดิ่ง ที่ออกแบบมาเพื่อแบ่งปันพื้นที่ให้กับคนในชุมชน

เรื่อง : มนันญา ใจมงคล

ไม่เพียงแค่ที่อยู่อาศัยเท่านั้นที่ต้องแก้ปัญหาเรื่องความพอเพียงของพื้นที่ต่อจำนวนประชากรที่มีเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ในอีกแง่มุมหนึ่ง การมีจำนวนคนที่เพิ่มขึ้นนั้นก็เท่ากับว่า โลกกำลังมีจำนวนของเด็ก ๆ ที่ต้องเข้ารับการศึกษาในระดับพื้นฐานเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ดังนั้น "โรงเรียน" จึงเป็นอีกหนึ่งในสถานที่ที่ต้องปรับตัวเพื่อการรองรับจำนวนนักเรียนที่มีอัตราเพิ่มขึ้นในแต่ละปี แต่ด้วยข้อจำกัดในเรื่องของพื้นที่ ก็อาจทำให้สถาบันการศึกษาหลายแห่งมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนรูปแบบการจัดสรรพื้นที่ใช้สอยใหม่ด้วยแนวคิดที่เรียกว่า Vertical School หรือโรงเรียนแนวดิ่งกันมากขึ้น

South Melbourne Primary School ในเมืองเมลเบิร์นของออสเตรเลียคือหนึ่งในโรงเรียนนำร่องที่ออกแบบมาให้สามารถใช้พื้นที่ร่วมกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาคารของโรงเรียนที่มีทั้งหมด 6 ชั้น เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องการจัดการพื้นที่ใช้สอยที่มีอยู่อย่างจำกัด และยังเป็นโครงการที่ได้รับรางวัลหลายรายการ ภายในพื้นที่โรงเรียนนั้น ไม่ได้มีเพียงห้องเรียนเท่านั้น โดยแต่ละชั้นยังถูกแบ่งเป็นพื้นที่โรงเรียนสลับกับพื้นที่เพื่อคนในชุมชนด้วย โดยพื้นที่ชั้นล่างสุดประกอบไปด้วยศูนย์บริการชุมชน ศูนย์การเรียนรู้พื้นฐาน ศูนย์สุขภาพแม่และเด็ก ลานอเนกประสงค์เพื่อการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ห้องสมุด พื้นที่ทางศิลปะดนตรี ไปจนถึงสนามอเนกประสงค์ทั้งในร่มและกลางแจ้ง เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับใช้งานร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ส่วนพื้นที่ตั้งแต่ชั้น 2 ขึ้นไปจะเป็นพื้นที่ทางการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านในถูกออกแบบให้เป็นขั้นบันไดขนาดใหญ่ (Vertical Piazza) ซึ่งเป็นจุดเชื่อมต่อที่นักเรียน บุคลากร ผู้ปกครอง และคนในชุมชนสามารถมาพบเจอหรือทำกิจกรรมร่วมกันได้ภายในตึกอย่างเป็นระบบ เรียกได้ว่าเป็นทั้งโรงเรียนและศูนย์กลางการเรียนรู้ของคนในชุมชนที่มีชีวิตชีวา แม้ไม่ใช่อาคารที่สูงมาก แต่ก็สะท้อนถึงความตั้งใจที่จะออกแบบมาเพื่อมอบสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบครันให้กับนักเรียนและคนในพื้นที่ให้ได้รับประโยชน์มากที่สุด ขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ เพื่อมอบประสบการณ์ให้กับนักเรียนได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง หากลองนึกภาพสนามหญ้าหน้าโรงเรียนที่ถูกย้ายมาไว้บนอาคาร หรือการมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถตอบสนองนักเรียนและบุคลากรที่อยู่ภายในตึกเดียวได้ ก็ไม่จำเป็นต้องมีหลายตึกเหมือนแต่ก่อน ซึ่งก็เป็นเรื่องที่น่าสนใจอยู่ไม่น้อย การออกแบบโรงเรียนแนวดิ่งถือว่าเป็นทางออกที่มีขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นของคนในพื้นที่ชุมชน ในขณะเดียวกันก็เป็นการแก้ไขปัญหาพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดได้ดี และยังทำให้เราเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่มิติใหม่ทั้งในเรื่องของการเรียนการสอน และการออกแบบที่ช่วยสร้างสมดุลในการจัดสรรพื้นที่เพื่อจัดการกับปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ด้วย

ที่มา : บทความ "South Melbourne Primary School" จาก hayball.com

เรื่อง : ไพวรินทร์ สืบบุก

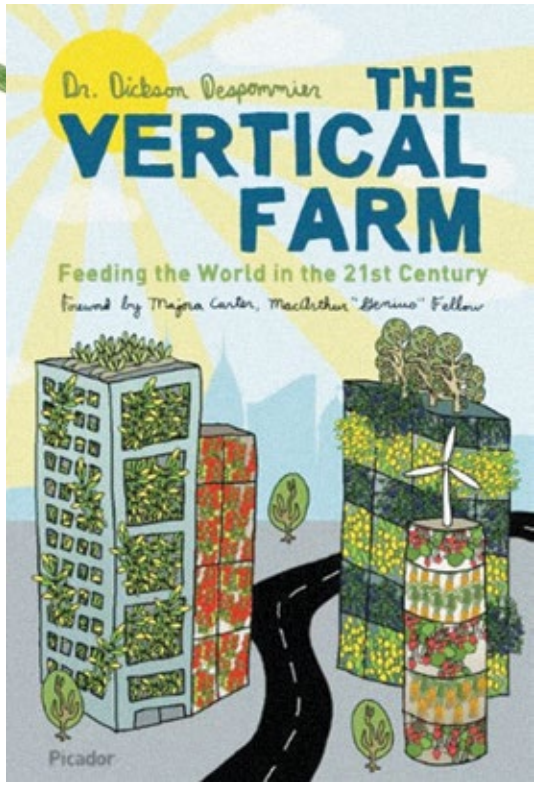

FEATURED BOOK

The Vertical Farm: Feeding the World in the 21st Century

โดย : Dr. Dickson Despommier

หนังสือ *The Vertical Farm* ซึ่งเขียนโดยดร. ดิกสัน เดส์ปอมมิเยร์ ได้กล่าวถึงการทำเกษตรกรรมแบบแนวดิ่งว่าเป็นนวัตกรรมที่เปลี่ยนแปลงโลกใบนี้ได้ โดยเป็นรูปแบบการทำเกษตรภายในโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ที่มีการควบคุมสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตของพืช เช่น อุณหภูมิ แสงแดด ความชื้น ปริมาณน้ำสำหรับการเพาะปลูกที่หลากหลาย โดยสามารถจำแนกได้ตามระบบการเพาะปลูกและโครงสร้างอุปกรณ์ที่ใช้ในการเพาะปลูก ทั้งยังเป็นการทำเกษตรที่ช่วยประหยัดการใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถควบคุมปริมาณและคุณภาพของผลผลิตได้ตามที่ต้องการ จึงส่งผลให้ช่วยลดความผันผวนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพของผลผลิตได้ดีกว่าการเกษตรแบบดั้งเดิม

การเกษตรแบบแนวตั้งจะเปลี่ยนโฉมหน้าระบบการเกษตร จากที่เคยทำในแนวราบท่ามกลางพื้นที่ชนบทให้กลายมาเป็นการทำเกษตรแนวดิ่งใจกลางเมือง เพื่อแก้ปัญหาการผลิตในประเด็นต่าง ๆ ที่สังคมชนบทเคยเผชิญ ตั้งแต่การใช้วิธีควบคุมพืชผลไม่ให้ถูกรบกวนโดยสภาพอากาศ ไม่ว่าจะเป็นพายุฝน ภัยแล้ง ดินเสีย และยังสามารถป้องกันการสูญเสียพืชผลจากการขนส่งหรือการเก็บรักษา จึงช่วยลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลลงเป็นอย่างมาก และนอกจากที่การทำเกษตรกลางเมืองจะทำให้ไม่ต้องขนส่งผลผลิตจากชนบทเข้าสู่เมืองแล้ว พื้นที่การเกษตรเดิมที่ไม่ใช้งานแล้ว ก็ยังสามารถคืนกลับสู่ธรรมชาติให้กลายเป็นผืนป่าได้ต่อไป โดยดิกสันมีความเชื่อว่า ในอีก 50 ปีข้างหน้า ประชากรโลกกว่าร้อยละ 80 จะอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ เมื่อบวกกับสภาวะโลกที่ร้อนขึ้น สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ย่อมทำให้พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกไม่เพียงพอต่อความต้องการของมนุษย์อีกต่อไป ดังนั้นการทำเกษตรแบบ Vertical Farm จึงเป็นทางรอดที่สำคัญของปัญหานี้ที่จะเลี้ยงดูปากท้องของประชากรโลกต่อไปในอนาคตอันใกล้

BOOK

Designing the Ecocity-in-the-Sky: The Seoul Workshop

โดย Dr. Jin-Ho Park

หนังสือเล่มนี้ว่าด้วยการออกแบบที่อยู่อาศัยแนวสูงในยุคที่ประชากรเพิ่มมากขึ้นแต่ที่ดินกลับมีอยู่อย่างจำกัด รวมถึงวิถีชีวิตของคนเมืองที่นิยมอยู่กันเป็นครอบครัวเล็ก ๆ มากขึ้นตามยุคสมัย ทำให้ที่อยู่อาศัยแนวสูงหรือเรียกกันว่า "คอนโดมิเนียม" สามารถตอบโจทย์ความต้องการของคนเมืองได้ดีมากกว่า แต่ถึงอย่างนั้นการอยู่อาศัยแนวสูงก็ทำให้มนุษย์ต้องห่างไกลกับธรรมชาติมากขึ้น ด้วยพื้นที่สีเขียวที่มีอยู่อย่างจำกัด ดร. พักจินโฮ จึงได้นำเสนอทางออกด้วยการใช้วิถีการออกแบบสีเขียว (Eco Design) ที่ตอบโจทย์คนเมืองได้ดี โดยเน้นไปที่การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ใช้สอยให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ผ่านการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในอาคารเพื่อช่วยรักษาสมดุลและเป็นการคำนึงถึงธรรมชาติ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการพัฒนาอาคารที่ยั่งยืน

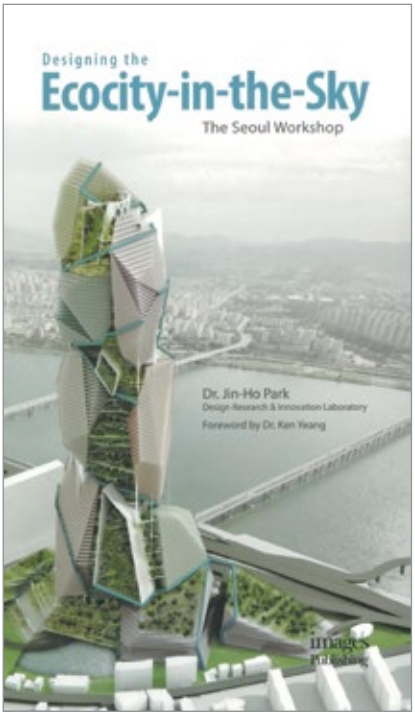

City of Darkness: Life in Kowloon Walled City

โดย Greg Girard

สลัมลอยฟ้าที่ผู้คนอยู่กันอย่างแออัดที่ "เมืองกำแพงเกาลูน" (Kowloon Walled City) ในฮ่องกง ก่อนถูกทุบทิ้งเป็นสวนสาธารณะในปี 1994 คือภาพจำของผู้คนที่สะท้อนถึงการอยู่อาศัยที่อัดแน่นไปด้วยตึกสูงมากมายแบบไร้การควบคุม ตึกสูงนับสิบ ๆ อาคารที่สูงกว่า 17 ชั้นเหล่านี้ ไม่มีสาธารณูปโภคพื้นฐานที่เพียงต่อความต้องการของผู้อยู่อาศัยมารองรับ ทั้งอาคารยังถูกสร้างจนเต็มพื้นที่เกือบทุกตารางนิ้วแม้แสงอาทิตย์ก็แทบไม่สาดส่องถึงพื้นดินได้ ในอดีตสถานที่แห่งนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นมุมมืดสุดเสื่อมโทรมและเป็นหนึ่งในสถานที่ที่แออัดที่สุดในโลก ช่างภาพชาวแคนาดา เกร็ก กิรารด์ ได้เดินทางไปยังสถานที่แห่งนี้เพื่อถ่ายภาพวิถีชีวิตของผู้คนภายในเมืองกำแพง และถ่ายทอดผ่านหนังสือเล่มนี้ที่ชวนให้ตั้งคำถามถึงการใช้ชีวิตท่ามกลางความแออัดสกปรก และเสื่อมโทรมของที่อยู่อาศัยแนวตั้งในอีกมุมมองหนึ่งของสังคม

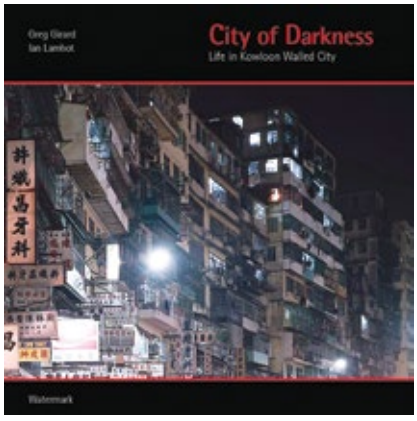

FILM

Skyscraper ระห่ำตึกเสียดฟ้า (2018)

กำกับโดย Rawson Marshall Thurber

เมื่ออดีตหัวหน้าทีมช่วยตัวประกันเอฟบีไอและอดีตทหารผ่านศึกที่ต้องสูญเสียขาซ้ายไปจากเหตุการณ์บุกช่วยตัวประกันต้องมารับงานประเมินความปลอดภัยให้กับตึกเพิร์ล ตึกสูงระฟ้าในฮ่องกงที่มีระบบความปลอดภัยสูงที่สุด ก่อนพบว่าเขากำลังเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ไม่คาดฝันอีกครั้งเมื่อตึกระฟ้าแห่งนี้เกิดเปลวไฟลุกท่วมในขณะที่ครอบครัวของเขาติดอยู่บนชั้นเหนือแนวไฟไหม้ เขาเองที่อยู่ภายนอกตึกและยังถูกใส่ร้ายว่าเป็นคนวางเพลิงจึงต้องหาทางที่จะเข้าไปช่วยเหลือครอบครัวให้ได้ พร้อมค้นหาว่าใครคือผู้ร้ายตัวจริงเพื่อกู้ชื่อเสียงกลับคืนมา พล็อตเรื่องที่ตื่นเต้นเร้าใจนี้นอกจากจะมอบความบันเทิงให้กับคอหนังแอ็กชันแล้ว ก็ยังชวนให้ตั้งคำถามถึงการใช้ชีวิตบนตึกระฟ้า ที่ไม่ได้มีแค่ความสวยงามและสะดวกสบายให้คำนึงถึงแต่คือความปลอดภัยของทุก ๆ ชีวิตบนอาคารเหล่านี้เมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันด้วย

พบกับวัตถุดิบทางความคิดเหล่านี้ได้ที่ TCDC Resource Center

ENERGY TRANSPARENT GLASS
นวัตกรรมกระจกใสพลังงานแสงอาทิตย์

เรื่อง : มนต์นภา ลักษณพรวงศ์

เมื่อ "กระจกใส" ไม่ได้มีไว้เพียงตกแต่งอาคารเท่านั้น แต่ยังสามารถผลิต "พลังงานไฟฟ้า" ได้จากแสงอาทิตย์

ด้วยพื้นที่อยู่อาศัยที่จำกัดภายในเมือง เทรนด์การใช้ชีวิตแนวตั้ง (Vertical Living) จึงเป็นที่นิยมในปัจจุบัน ธุรกิจการก่อสร้างอาคารสูงจึงเติบโตขึ้น และการออกแบบอาคารส่วนใหญ่มักเลือกใช้ "กระจกใส" มาเป็นองค์ประกอบหลักเพื่อสร้างความโดดเด่นและทันสมัยให้อาคาร ทั้งยังทำให้ผู้อยู่อาศัยรู้สึกปลอดโปร่ง สามารถชมทัศนียภาพได้โดยรอบ แต่ด้วยความใสของกระจกนั้น กลับเป็นโจทย์ท้าทายให้นักวิจัยได้คิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อให้นักออกแบบและวิศวกรทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความยั่งยืนสูงสุด โดยที่ยังคงความสวยงามของอาคารและตอบโจทย์ด้านสิ่งแวดล้อมไปได้พร้อมกัน

ลบภาพจำแบบเดิม ๆ เกี่ยวกับแผงโซลาร์เซลล์สีดำขนาดใหญ่ที่ถูกติดตั้งบนหลังคาตามบ้านเรือนไปได้เลย เมื่อได้รู้จักกับนวัตกรรมกระจกใสแบบใหม่ที่แทบแยกด้วยสายตาไม่ออกว่านั่นคือ "โซลาร์เซลล์" ก่อนหน้านี้นักวิจัยพยายามที่จะนำโซลาร์เซลล์แบบ Crystalline Silicon มาติดตั้งบนกระจกอาคารโดยตรง เนื่องจากสามารถรับแสงอาทิตย์ได้ดีในพื้นที่ที่มีแสงแดดจัด มีราคาไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับแบบอื่น ๆ สามารถต่อพ่วงกับอุปกรณ์ควบคุมและวงจรไฟฟ้าได้หลากหลาย มีความทนทาน และมีอายุการใช้ที่งานยาวนาน แต่กลับประสบปัญหาในเรื่องความทึบแสงของตัวเซลล์ที่บดบังทัศนียภาพ และยากต่อการออกแบบให้อาคารมีความสวยงาม

ก่อนหน้านี้ การผลิตเซลล์แสงอาทิตย์แบบโปร่งแสงอาศัยหลักการผลิตฟิล์ม Crystalline Silicon ให้บางมากที่สุด ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพการเปลี่ยนพลังงานได้ต่ำลงมาก จนกระทั่งเมื่อปี 2562 ที่ผ่านมา สถาบัน Ulsan National Institute of Science and Technology (UNIST) ประเทศเกาหลีใต้ ได้เผยแพร่งานวิจัยที่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ่านขีดข้อจำกัดเหล่านี้ โดยได้นำเสนอเซลล์แสงอาทิตย์แบบโปร่งแสงแต่มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนพลังงานถึง 12.2% ด้วยการแปลง Crystalline Silicon ที่มีความทึบให้โปร่งแสงมากขึ้น โดยสร้างเป็นเซลล์ขนาดเล็กที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางเพียง 0.1 มิลลิเมตร และมีระยะห่างระหว่างเซลล์อยู่ที่ 1.75 มิลลิเมตร ส่งผลให้แสงสามารถเดินทางผ่านได้เกือบทุกความยาวคลื่น จึงเกิดเป็นชั้นฟิล์มแบบใหม่ที่สามารถกรองแสงได้เป็นสีธรรมชาติ

นอกจากนั้นบริษัท Ubiquitous Energy ที่ก่อตั้งโดยสถาบัน Massachusetts Institute of Technology (MIT) ร่วมกับมหาวิทยาลัย Michigan State University (MSU) ได้ออกแบบและพัฒนา ClearView Power™ โซลาร์เซลล์ชนิดฟิล์มใสแบบใหม่ที่มีราคาประหยัดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบัน ClearView Power™ สามารถปล่อยให้แสงธรรมชาติผ่านได้ถึง 90% มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนคลื่นพลังงานอยู่ที่ 10% โดยมีความบางไม่ถึง 0.1 ไมโครเมตร ใช้เพื่อเป็นแหล่งพลังงานให้กับอุปกรณ์พกพาต่าง ๆ ได้ และเมื่อเดือนตุลาคม ปี 2562 บริษัทยังได้เพิ่มการผลิต ClearView Power™ ในเชิงพาณิชย์ เพื่อใช้สำหรับงานหน้าต่างอาคารต่าง ๆ ด้วย

อีกไม่นาน เทคโนโลยีเหล่านี้ก็จะถูกนำมาใช้ร่วมกับการออกแบบอาคารสูงมากขึ้น กระจกจะไม่ได้มีหน้าที่ไว้เพียงแค่ตกแต่งภายนอกอาคารเท่านั้น หากแต่ยังเป็นวัสดุทางเลือกที่สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานสะอาดได้ อนาคตที่จะสร้าง Green City ก็คงจะไม่เป็นเพียงแค่ความหวังอีกต่อไป CT

ที่มา : บทความ "New transparent solar cell for window applications" โดย EMILIANO BELLINI จาก pv magazine / บทความ "Transparent Solar Panels Will Turn Windows Into Green Energy Collectors" โดย Ana Cosma จาก ARCH2O

พบกับนวัตกรรมและวัสดุสร้างสรรค์ ได้ที่ชั้น 2 ห้อง Material & Design Innovation Center, CEA

พบกับนิตยสาร “คิด” Creative Thailand ได้ที่

ร้านหนังสือ ห้องสมุด สมาคม อาคารสำนักงาน และร้านกาแฟใกล้บ้าน ในกรุงเทพฯ เชียงใหม่ หัวหิน และจังหวัดอื่นๆ รวมถึง miniTCDC

ดูสถานที่จัดวางทั้งหมดได้ที่:
creativethailand.org/contactus

กรุงเทพฯ

ร้านหนังสือ
- Asia Books
- Kinokuniya
- B2S
- แพร่พิทยา

ร้านกาแฟ/ร้านอาหาร
- Au Bon Pain
- Starbucks
- TOM N TOM’S COFFEE
- True Coffee
- Auntie Anne’s
- Baskin Robbins
- Coffee World
- Mister Donut
- Black Canyon
- McCafe’
- ดอยตุง
- Ninety four coffee
- Puff & Pie
- Red Mango
- Iberry
- Greyhound Cafe’
- Amazon Cafe’
- Chester’s Grill
- Luv minibar

พิพิธภัณฑ์/หอศิลป์
- หอศิลปวัฒนธรรม แห่งกรุงเทพมหานคร
- มิวเซียม สยาม
- อุทยานการเรียนรู้ (TK park)
- น่าทอง แกลเลอรี่

สมาคม/ห้องสมุด
- ศูนย์ศิลปะนานาชาติ สมาคมฝรั่งเศส
- ห้องสมุดเนลสัน เฮลล์ The Neilson Hays Library
- ห้องสมุด - นิด้า
- สมาคมโฆษณา แห่งประเทศไทย
- สมาคมธนาคารไทย
- สมาคมสโมสรนักลงทุน
- ห้องสมุด สสวท.
- สมาคมหอการค้าไทย
- สถาบัน
- Wall Street Institute
- Raffle Design Institute
- Vision Swimming Academy

เชียงใหม่
- woo cefe
- Kagee
- Ristresto lab
- ท่าแพอีสต์+ dibdee.binder
- C.A.M.P ,MAYA
- True Coffee ,หอสมุด มช.
- Punspace, นิมมานฯ
- asama cafe
- มาหาสมุด (บ้านข้างวัด)
- see scape gallery
- nimmanian club
- 8 days a week
- Bulbul book cafe’
- Graph cafe’
- Cefe de museum
- local cafe Think park
- Librarista
- Artisan วัวลาย
- paper spoon
- กาแฟรสนิยม, หลัง มช ทางขึ้นกาแล
- The barn : Eatery Design
- Book Republic
- wake up หน้ามอ
- Fab cafe’
- kum cafe คุ้มเจ้าบุรีรัตน์
- MAIIAM Contemporary Art Museum
- ชีวิต ชีวา
- Minimeal Cafe
- Impresso
- Restr8to
- Penguin Villa (Penguin Getto)
- กาแฟอาข่า อ่ามา La Fattoria สาขา2
- Happy Hut ถ.นิมมานฯ
- ราชดำเนิน
- Mai Bakery In Garden
- Starbucks The Plaza
- Yesterday Hotel
- October
- สุริยันจันทรา นิมมานฯ ซอย 1
- ร้านมีชามีชัย (กู)
- Cafe’de nimman
- The Booksmith
- ร้านชา (Drink Club)
- Cotto Studio
- Starbucks Nimmanhemin
- Fern Forest Cafe’
- 9th Street Cafe นิมมานฯ ซอย 9
- ดวงกมล (Duang Kamol)
- Rustic & Blue - Handgrown
- Produce & Artisan Food นิมมานฯ ซอย 9
- หอนิทรรศการศิลปวัฒนธรรม มช.

หัวหิน
- ร้านกาแฟ ชุบชีวา หัวหิน
- อยู่เย็น หัวหิน บัลโคนี่
- บ้านใกล้วัง
- ภัตตาคารมีกรุณา
- บ้านถั่วเย็น @ แนบเคหาสน์
- ร้านอาหารหัวหิน (โกทิ)
- กาแฟข้างบ้าน
- IL GELATO ITALIANO
- Together Bakery & Cafe’
- โรงแรม วรบุระหัวหิน
- Let’s Sea
- โรมแรม ดูน หัวหิน
- เดอะร็อค หัวหิน
- บ้านจันทร์ฉาย
- หัวหิน มันตรา รีสอร์ท
- ลูน่าฮัท รีสอร์ท

กระบี่
- Nakamanda Resort & Spa
- Rawee Warin Resort & Spa
- A little Handmade Shop

ขอนแก่น
- Hug School of Creative Arts
- ร้านสืบสาน
- ร้านกาแฟ คอฟฟี่ เด้อ หล่า (Coffee Der La)

เชียงราย
- ร้านหนังสือ herebookafe
- ร้าน Coffee Dad

นครราชสีมา
- Hug station resort

นครปฐม
- ร้าน Dipchoc Cafe

นครสวรรค์
- ร้าน Bitter Sweet

น่าน
- ร้าน Runway Coffee
- ร้านคลาสสิค โมเดล น่าน
- ร้านกาแฟปากซอย
- ร้าน Nan Coffee Bean

ปาย/แม่ฮ่องสอน
- ร้านคอฟฟี่อินเลิฟ
- ร้าน all about coffee
- ร้านปายหวานบ้านนมสด
- ร้านเล็กเล็ก
- ปายวิมานรีสอร์ท

พังงา
- Niramaya Villa and Willness Resort
- Ranyatavi Resort Phang Nga
- The Sarojin

เพชรบุรี
- Grand Pacific Sovereign Resort & Spa
- DevaSom Hua Hin Resort

ภูเก็ต
- ร้านหนัง(สือ) ๒๕๒๑ ภูเก็ต
- The oddy Apartment & Hotel
- At Panta Phuket
- Banyan Tree Phuket
- Le Meridien Phuket
- Millienium Ressort Patong Phuket
- Novotel Phuket Resort
- Patong Paragon Resort & Spa Phuket
- Sheraton grand Lagana Phuket
- Sri wanwa Phuket Villa
- Thanyapura

ระยอง
- Le Vimarn Cottage

ลำปาง
- อาลัมภางค์ เกสท์เฮ้าส์ แอนด์ มอร์ ลำปาง
- ร้านเอกาลิเต้ Egalite Bookshop
- Lampang Art Center

เลย
- บ้านชานเคียง
- มาเลยเด้ เกสต์เฮาท์

ลพบุรี
- ชนิดิคอฟฟี่

สมุทรสงคราม/อัมพวา
- Baan Amphawa Resort and Spa

สุโขทัย
- Ananda Co.,Ltd.

สุราษฎร์ธานี
- Muang Samui Spa Resort
- Pavilion Samui Boutique Resort
- The Sunset Beach Resort and Spa Taling ngam
- Nora Beach Resort Samui

อุทัยธานี
- ร้านบุ๊คโทเปีย Booktopia
- Avatar Miracles

คิด ©
Creative Thailand
สร้างเศรษฐกิจไทยด้วยความคิดสร้างสรรค์

หมดปัญหาหยิบนิตยสารไม่ทัน
สมัครสมาชิกรายปี
ค่าใช้จ่ายในการจัดส่ง 200 บาท (12 เล่ม)

หรือดาวน์โหลดใบสมัครออนไลน์
creativethailand.org/contactus

ข้อมูลผู้สมัครสมาชิก

☐ สมาชิกใหม่ ☐ สมาชิกเก่า (ต่ออายุ)

ชื่อ _____

นามสกุล _____

เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง อายุ _____ อีเมล _____

โทรศัพท์ _____ โทรศัพท์มือถือ _____

อาชีพ

☐ นักเรียน ☐ นิสิต/นักศึกษา ☐ นักออกแบบ/ครีเอทีฟ ☐ อาชีพอิสระ ☐ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
☐ ครู/อาจารย์ ☐ พนักงานบริษัท ☐ ผู้ประกอบการ ☐ อื่นๆ โปรดระบุ _____

สาขา/อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของท่าน

☐ โฆษณา ☐ สถาปัตยกรรม ☐ ท่องเที่ยว/โรงแรม/สายการบิน ☐ หัตถกรรม/งานฝีมือ ☐ อาหาร ☐ ค้าปลีก/ค้าส่ง
☐ แฟชั่น ☐ ศิลปะการแสดง ☐ วรรณกรรม/การพิมพ์/สื่อสิ่งพิมพ์ ☐ การเงิน/ธนาคาร ☐ การแพทย์ ☐ โทรคมนาคม
☐ ดนตรี ☐ ภาพยนตร์ ☐ พิพิธภัณฑ์/ห้องแสดงงาน ☐ ทัศนศิลป์/การถ่ายภาพ ☐ การออกแบบ
☐ โทรทัศน์/วิทยุการกระจายเสียง ☐ ซอฟต์แวร์/แอนิเมชัน/วิดีโอเกม ☐ อื่นๆ โปรดระบุ _____

ที่อยู่ในการจัดส่ง

หมู่บ้าน/บริษัท _____ หน่วยงาน/แผนก _____

เลขที่ _____ ซอย _____ ถนน _____ ตำบล/แขวง _____ อำเภอ/เขต _____

จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____

ที่อยู่ในการออกใบเสร็จ

☐ เหมือนที่อยู่ในการจัดส่ง

เลขประจำตัวผู้เสียภาษี เพื่อออกใบเสร็จรับเงิน _____

หมู่บ้าน/บริษัท _____ หน่วยงาน/แผนก _____

เลขที่ _____ ซอย _____ ถนน _____ ตำบล/แขวง _____ อำเภอ/เขต _____

จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____

ต้องการสมัครสมาชิกนิตยสาร Creative Thailand ระยะเวลา 1 ปี จำนวน 12 เล่ม
เริ่มตั้งแต่ฉบับเดือน _____ โดยยินดีเสียค่าใช้จ่ายในการจัดส่งเป็นจำนวนเงิน 200 บาท

วิธีการชำระเงิน

☐ เช็คสั่งจ่ายสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) (CEA) พร้อมใบสมัครสมาชิก

☐ โอนเงินเข้าบัญชี สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ธนาคารกรุงเทพ สาขาสำนักงานใหญ่สีลม เลขที่บัญชี 101-9-12219-9
- แฟกซ์ใบสมัครพร้อมหลักฐานการโอนเงินมาที่ 02-105-7450
- หรือส่งไปรษณีย์มาที่ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) (CEA) อาคารไปรษณีย์กลาง 1160 ถนนเจริญกรุง แขวงบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 10500
- หรือแนบไฟล์ใบสมัครพร้อมหลักฐานการโอนเงินมาที่อีเมล creativethailand@cea.or.th

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ 02-105-7400 ต่อ 116

VERTICAL LIVING WHY DO WE ALWAYS LIVE HIGHER?

เรื่อง : ปภพ เกิดทรัพย์ และ นภัทร จาริตรบุตร

WHEN IT ALL BEGAN
จุดเริ่มต้นของการอยู่อาศัยแนวตั้ง

มนุษย์เราละทิ้งการใช้ชีวิตแบบเร่ร่อนและเริ่มอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนมายาวนานสืบย้อนไปได้ไกลถึงช่วงยุคหินใหม่ หรือประมาณ 14,000 ปีก่อนแล้วตั้งแต่เมื่อใดกันที่เราเริ่มเปลี่ยนจากการใช้ชีวิตและอยู่อาศัยในแนวราบ ขึ้นไปซ้อนชั้นอยู่ร่วมกันในแนวตั้ง

หลักฐานที่เหลืออยู่ของอารยธรรมโรมันอย่างอาคาร Insula dell'Ara Coeli และ Casa dei Dipinti ในกรุงโรม จนถึงบันทึกของนักปราชญ์และนักประวัติศาสตร์ในยุคนั้น แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เริ่มใช้ชีวิตร่วมกันในแนวตั้งมาตั้งแต่ประมาณ 100 ปีก่อนคริสต์ศักราชแล้ว ภายในรูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีชื่อเรียกว่า "Insula" ซึ่งสูงขึ้นไปได้มากกว่า 9 ชั้น ถ้ายึดตามสิ่งที่ลิวี หรือติตุส ลิวิอุส บันทึกไว้ในหนังสือหลังจากการก่อตั้งนคร (Ab Urbe Condita Libri) ที่ว่ามีประเพณีที่จะต้องนำวัวสองตัวไต่บันไดขึ้นไปจนถึงหลังคาของอาคารเพื่อประกอบพิธีกรรม เราจะพบว่าชาวโรมันนั้นอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการใช้ชีวิตแนวตั้งมาแต่ไหนแต่ไร แต่ด้วยการก่อสร้างในขณะนั้นที่ยังไม่ได้มาตรฐานพอ ทำให้บ่อยครั้งตึกสูงโรมันโบราณเหล่านี้ต้องเจอกับปัญหาและพังถล่มลงมา จนถึงขนาดที่จักรพรรดิเอากุสตุส (Augustus)

อดีตจักรพรรดิโรมัน ต้องออกมาตรการจำกัดไม่ให้ความสูงของ Insula นั้นเกินกว่า 70 เปส หรือราว 20 เมตร แม้จะบังคับใช้ได้ไม่ค่อยเป็นผลสักเท่าไรก็ตาม

ลักษณะเฉพาะสำคัญของ Insula คือการเป็นสถาปัตยกรรมที่มีทั้งพื้นที่พาณิชยกรรม Taberna ของบรรดาพ่อค้าอยู่ที่บริเวณชั้นล่าง และยูนิตพักอาศัยของแรงงานที่อยู่ชั้นบนขึ้นไปภายใต้หลังคาเดียวกัน (ขณะที่ชนชั้นปกครองจะอาศัยอยู่ในบ้านที่เรียกว่า Domus แทน) ด้วยจำนวนชั้นของบันไดที่มากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งแปรผกผันกับความปลอดภัยเชิงโครงสร้าง ทำให้ยิ่งอยู่บนชั้นที่สูงเท่าไรก็ยิ่งได้ค่าเช่าที่ถูกลงตามไปด้วย ซึ่งถ้าพิจารณาดูจะพบว่า การอยู่อาศัยแนวตั้งภายใน Insula นั้นมีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างจะตรงกันข้ามกับคอนโดมิเนียมในปัจจุบัน ที่ยิ่งอยู่ชั้นสูงเท่าไรก็ยิ่งต้องจ่ายในราคาที่แพงขึ้นเท่านั้น

กระโดดมาที่ช่วงศตวรรษที่ 16 มีอีกตัวอย่างของการอยู่อาศัยแนวตั้งที่น่าสนใจ คือกลุ่มตึกสูงระฟ้าในเมืองชิบาม ประเทศเยเมน ที่มีความสูงตั้งแต่ 5-11 ชั้น ด้วยเพราะปริมาณน้ำฝนต่อปีที่สูงของเยเมน ทำให้ผู้คนต้องหนีน้ำท่วมกันขึ้นไปยังบริเวณที่ราบสูงของประเทศกันมายาวนาน ทว่าพื้นที่ดังกล่าวก็มีอยู่จำกัด และไม่สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของประชากร วิธีแก้ปัญหาของชาวเมืองชิบามจึงเป็นการขยายพื้นที่อยู่อาศัยขึ้นไปในแนวตั้งขึ้นเรื่อย ๆ ยกบ้านให้สูงขึ้นซ้อนชั้นกันขึ้นไป ตึกระฟ้าที่ถูกสร้างขึ้นจากดินจึงกลายเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เห็นได้โดยทั่วไปในที่สุด จนทำให้เมืองแห่งนี้ได้รับฉายาว่าเป็น "แมนฮัตตันแห่งทะเลทราย"

จะเห็นว่าความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งในแง่ภูมิอากาศ ประชากรศาสตร์ ตลอดจนการพัฒนาของเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนารูปแบบทางสถาปัตยกรรมสำหรับการอยู่อาศัยทางตั้งขึ้นมากมาย

เมืองชิบาม เยเมน

VERTICAL LIVING IN THAILAND
การอยู่อาศัยแนวตั้งในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยนั้น เริ่มมีนโยบายการจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยแนวตั้งเกิดขึ้นมาเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2503 ภายใต้รัฐบาลของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และเกิดเป็น "โครงการอาคารสงเคราะห์ดินแดง" ที่เราเรียกกันติดปากว่า "แฟลตดินแดง" เพื่อแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อย โดยยึดเอาต้นแบบหน่วยพักอาศัยมาจากมาตรฐานอาคารสงเคราะห์ของสิงคโปร์ และก่อสร้างตามเฟสต่าง ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2506-2517 โดยอาคารเฟสแรกนั้นเริ่มให้คนได้เข้าไปอาศัยในปี พ.ศ. 2508 ก่อนที่การเคหะแห่งชาติจะตัดสินใจรื้อฟื้น "โครงการฟื้นฟูเมืองชุมชนนครดินแดง" (พ.ศ. 2559-2567) ในอีก 50 ปีถัดมา ด้วยการรื้อถอนอาคารแฟลตดินแดงเดิมที่มีอายุมากและอันตราย พร้อมกับก่อสร้างอาคารหลังใหม่ที่แปลงแรกนั้นเริ่มให้ผู้คนเข้าอยู่แล้วเมื่อ 2 ปีก่อน

ในช่วงเวลาไล่เลี่ยกันกับการเกิดขึ้นของโครงการแฟลตดินแดง ประมาณปี พ.ศ. 2510 ประเทศไทยภายใต้การนำของจอมพลถนอม กิตติขจร ได้ประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สอง ออกมา ที่นอกจากจะเน้นการพัฒนาสังคมและส่วนภูมิภาคให้มากขึ้นแล้ว ยัง "เน้นความสำคัญของส่วนเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของเอกชนในการพัฒนาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริการด้านต่าง ๆ พร้อมสนับสนุนให้มีความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและเอกชนมากยิ่งขึ้น" อีกด้วย สภาพเศรษฐกิจ

ที่ดีขึ้น พร้อม ๆ กับจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วจนเริ่มหนาแน่น ส่งผลให้เมืองขยายตัว มีโครงการที่อยู่อาศัยแนวราบเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกันที่ดินในย่านธุรกิจก็เริ่มมีราคาที่สูงขึ้น ส่งผลให้การสร้างตึกสูงกลายเป็นวิธีการที่คุ้มค่าที่สุดในการพัฒนาที่ดินเขตเมือง ผู้ประกอบการเองจึงเริ่มมองหาโมเดลที่อยู่อาศัยรูปแบบใหม่ที่ราคาถูกกว่าบ้านเดี่ยว

ไม่กี่ปีหลังการส่งเจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทยไปประชุมสัมมนาเกี่ยวกับอาคารชุดที่ฮาวาย ด้วยเพราะรัฐบาลในขณะนั้นเริ่มเล็งเห็นความเป็นไปได้ที่จะเกิด "อาคารชุด" ขึ้นในไทย ซึ่งถือเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศค่อนข้างมาก กรุงเทพฯ ก็ได้เริ่มทดลองตลาดด้วยการต้อนรับ "อาคารชุด" แห่งแรกบนถนนราชดำริในปี พ.ศ. 2513 (เดิมตั้งอยู่บริเวณของโรงแรม The St. Regis กรุงเทพฯ ในปัจจุบัน) ด้วยการสนับสนุนทางการเงินจาก บริษัท Sumitomo Shoji จำกัด "อาคารราชดำริ" ซึ่งออกแบบโดยสถาปนิกจากบริษัท Takenaka Komuten ทำหน้าที่เป็นทั้งที่ทำการของสมาคมนักเรียนเก่าญี่ปุ่นฯ พื้นที่สำนักงานให้เช่า ตลอดจนยูนิตพักอาศัยที่ถูกวางให้เป็น "คอนโดมิเนียม" แห่งแรกของพระนคร แต่เพราะความเคยชินของผู้คนที่นิยมอาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยวและต้องการถือครองที่ดิน ในขณะนั้น ทำให้โมเดลการอยู่อาศัยแนวตั้งนี้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

ราวปี พ.ศ. 2525 หลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติอาคารชุดได้ 3 ปี "อาคารชุด" หรือ "คอนโดมิเนียม" ได้กลายเป็นพื้นที่อยู่อาศัยรูปแบบใหม่ที่ถูกพัฒนาออกมาสู่ตลาดอสังหาริมทรัพย์เป็นจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องไปกับความต้องการของผู้คนในขณะนั้นที่กำลังมองหาพื้นที่อยู่อาศัยรูปแบบใหม่ ตลอดจนการขยายตัวของเมืองที่เริ่มหนาแน่นขึ้น ทว่าด้วยความใหม่นั้นเอง ที่ทำให้ยังไม่มีธนาคารใดยอมปล่อยสินเชื่อที่อยู่อาศัยให้แก่ผู้ซื้อห้องชุด จนกระทั่งเมื่อเริ่มมีธนาคารปล่อยสินเชื่อในช่วงปลายทศวรรษ 2520 เป็นต้นมา กรุงเทพฯ ก็เผชิญกับตลาดอสังหาริมทรัพย์ที่แข่งขันรุนแรง มีโครงการที่อยู่อาศัยแนวตั้งเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เกิดการเก็งกำไรจากผู้ลงทุนเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งเมื่อถึงปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤตการเงินในที่สุด

ตลาดอสังหาริมทรัพย์เริ่มกลับมาฟื้นตัวและได้รับความนิยมอีกครั้งตั้งแต่ในช่วงปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา ทั้งด้วยมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล ต้นทุนการก่อสร้างที่ลดลงเนื่องจากวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างต่าง ๆ สามารถผลิตขึ้นได้เองในประเทศ ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เพิ่มมากขึ้น การเกิดขึ้นของโครงการรถไฟฟ้า BTS และ MRT นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเปลี่ยนค่านิยมของผู้คนจากการซื้อบ้านเดี่ยวในพื้นที่ชานเมือง มาเป็นการซื้อคอนโดมิเนียมมากขึ้น ขณะที่เมื่อพิจารณาถึงการมาถึงของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนรูปแบบการใช้ชีวิตของคนเมืองไป พื้นที่อาศัยแนวตั้งเหล่านี้ก็เริ่มเปลี่ยนรูปแบบตามไปด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะการนำเสนอพื้นที่ส่วนกลางรูปแบบใหม่ที่หวังจะเข้ามาช่วยเพิ่มความสมบูรณ์ในการใช้ชีวิตแนวตั้งให้กับคอนโดมิเนียมต่าง ๆ มากขึ้น

อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตบางประการที่เราอาจจะต้องพิจารณาภายใต้กระแสของพื้นที่อยู่อาศัยแนวตั้งเหล่านี้ เพราะถึงแม้จะช่วยทำให้พื้นที่เมืองถูกพัฒนาศักยภาพในเชิงเศรษฐกิจไปได้อย่างเต็มที่ พร้อม ๆ กับการตอบสนองรูปแบบการใช้ชีวิตของคนเมืองที่เปลี่ยนไปได้อย่างค่อนข้างตรงจุด แต่ตึกสูงเหล่านี้ก็อาจจะยังใช้ศักยภาพของมันได้อย่างไม่เต็มที่มากพอ จนสามารถกลายมาเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือแก้ไขปัญหาของเมืองได้ถึงอย่างนั้น เราก็เริ่มได้เห็นแนวโน้มของโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ใหม่ ๆ เช่น The Forestias โดยบริษัท แมกโนเลีย ควอลิตี้ ดีเวล็อปเม้นต์ คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่ไม่ได้ต้องการแค่จะนำเสนอที่อยู่อาศัยแนวตั้งรูปแบบใหม่ แต่จะใช้มันอย่างไรเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับสังคมและสิ่งแวดล้อม

CASE STUDIES: VERTICAL LIVING IN SINGAPORE
กรณีศึกษา: การอยู่อาศัยแนวตั้งในสิงคโปร์

ถ้าพูดถึงการใช้ตึกสูงในฐานะเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาของเมือง สิงคโปร์น่าจะเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจ เพราะสามารถใช้แก้ปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัยได้ในเวลาเพียงไม่ถึง 50 ปี จากที่ในปี ค.ศ. 1947 เคยถูกนับว่าเป็นสลัมที่แย่ที่สุดในโลกโดย British Housing Committee Report แต่ตอนนี้พวกเขากลายเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการบริหารจัดการที่ดีที่สุดแห่งหนึ่ง

ความพยายามการแก้ไขปัญหาความขาดแคลนที่อยู่อาศัยเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1927 ขณะนั้นรัฐบาลอาณานิคมมีการจัดตั้งหน่วยงานที่ชื่อว่า Singapore Improvement Trust (SIT) ให้มีหน้าที่ในการดูแลจัดระเบียบพื้นที่เมือง การวางผังเมือง

การตัดถนน และการสร้างสาธารณูปโภคต่าง ๆ รวมถึงการปลูกสร้างที่พักอาศัย แฟลตแห่งแรกถูกสร้างขึ้นที่ย่าน Tiong Bahru ใจกลางเมืองสิงคโปร์ในปีเดียวกัน โดยเป็นการประยุกต์ลักษณะของตึกแถวซึ่งเป็นที่พักอาศัยที่พบได้ทั่วไปในเมืองมาออกแบบแฟลตสูง 4 ชั้น 30 บล็อก 900 ยูนิต ที่ชั้นล่างถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่พาณิชย์

ในปี ค.ศ. 1936 แฟลตที่ Tiong Bahru เปิดให้เข้าอยู่ในอัตราค่าเช่า 25 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อเดือน และด้วยผลงานตลอด 32 ปี กับการสร้างที่พักอาศัยไปได้เพียง 23,000 ยูนิต SIT ก็ถูกยุบ และเปลี่ยนมาเป็นหน่วยงานที่ชื่อว่า Housing and Development Board (HDB) ภายใต้การริเริ่มของพรรคการเมือง People's Action Party และนายลี กวนยู นายกรัฐมนตรีคนแรกของสิงคโปร์ในช่วงทศวรรษ 1950

ด้วยนโยบาย Five-Year Building Programme ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960-1965 HDB ก็สามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัย โดยสร้างแฟลตไปถึง 54,430 ยูนิต ปัจจัยส่วนหนึ่งคือการยกปัญหาความขาดแคลนที่อยู่อาศัยขึ้นเป็นวาระเร่งด่วน รวมถึงการผ่านกฎหมายที่ให้อำนาจรัฐเต็มที่ในการเวนคืนพื้นที่จากเอกชน อย่างไรก็ดี ใช่ว่า 32 ปีที่ผ่านมาจะเสียเปล่า กุญแจความสำเร็จของ HDB นั้นมาจากการต่อยอดโมเดลการสร้างอสังหาริมทรัพย์แบบครบวงจรอย่าง Queenstown กระจายไปตามชานเมือง อย่างเช่น Toa Payoh ซึ่งเป็นสถานที่แรกที่ถูกพัฒนาขึ้นโดย HBD และกลายมาเป็นเมืองย่อม ๆ ที่เพียบพร้อมด้วยที่อยู่อาศัย โรงเรียน สถานพยาบาล ตลาดและพื้นที่สันทนาการ รวมไปถึงพื้นที่สีเขียว ในช่วงนั้นเองที่ HDB เริ่มก่อสร้างอาคารสูง (High-Rise) เพื่อสร้างชุมชนแนวตั้ง (Vertical Community) เพื่อทำให้ราคาต่อหน่วยของแต่ละยูนิตนั้นมีราคาที่คนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้

VERTICAL COMMUNITY
ชุมชนแนวตั้ง

นับจากนั้นมาอาคารสูงก็กลายเป็นเรื่องธรรมดาในสิงคโปร์ HDB พร้อมด้วยหน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการสร้างที่อยู่อาศัยแนวตั้งนับไม่ถ้วน และอาคารสูงก็เริ่มเกิดวิวัฒนาการมาตลอด โดยเฉพาะภายหลังจากที่ HDB ตัดสินใจประกาศใช้ Sales Program แบบใหม่ ๆ ในปี ค.ศ. 2001 ที่เปิดทางให้เอกชนและสถาปนิกในสิงคโปร์และนานาชาติเข้ามาร่วมพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยแนวตั้ง ซึ่งนำมาสู่ความก้าวกระโดดในการออกแบบที่อยู่อาศัยแนวตั้งและอาคารสูงในสิงคโปร์

The Interlace

The Pinnacle @ Duxton เปิดตัวในปี ค.ศ. 2009 ใจกลางย่านธุรกิจ Tanjong Pagar และถือว่าเป็นโครงการที่อยู่อาศัยแนวตั้งที่สูงที่สุดในสิงคโปร์จนถึงปัจจุบันด้วยความสูงถึง 50 ชั้น นอกจากการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่ขนาดไม่ได้กว้างขวางนัก แต่ทำให้จำนวนยูนิตสูงถึง 1,848 ยูนิต ARC STUDIO ARCHITECTURE + URBANISM สถาปนิกผู้รับผิดชอบออกแบบโครงการ ยังนำเสนอสิ่งที่เรียกได้ว่าทำให้คอนโดแห่งนี้มีความเป็น "บ้าน" มากขึ้น นั่นคือระบบผนังคอนกรีตเบาและผังอาคารแบบกริด ที่ผู้อยู่อาศัยสามารถหดและขยายห้องในภายหลังเมื่อครอบครัวเกิดการขยายตัว นอกจากนั้น ก่อนเข้าอยู่จริง พวกเขายังสามารถเลือกรูปแบบหน้าต่างห้องได้ว่าจะเป็นระเบียง มุขหน้าต่าง (Bay Window) หรือกระทั่งพื้นที่ปลูกต้นไม้ ซึ่งทำให้ฟาซาด (Façade) ระบบโมดูลาร์ของอาคารนี้ปรับเปลี่ยนไปตามรูปแบบการใช้งานของผู้อยู่อาศัย

อีกโปรเจ็กต์ที่พลิกวิธีคิดการสร้างอาคารที่อยู่อาศัยแนวตั้งคือ The Interlace ออกแบบโดย OMA (Office for Metropolitan Architecture) สตูดิโอออกแบบสถาปัตยกรรมสัญชาติเนเธอร์แลนด์ พวกเขานำเสนอทางเลือกใหม่ในการสร้างอาคารสูง นั่นคือแทนที่จะขยายพื้นที่ไปในทางตั้ง พวกเขาเลือกที่จะพลิกตะแคงอาคารจำนวน 31 บล็อก มาวางซ้อนกันในแนวนอน เป็นกลุ่มก้อนรูปทรง 8 เหลี่ยม นอกจากช่องเปิดระหว่างอาคารจะทำให้เกิดการไหลเวียนอากาศที่ดี เหมาะกับภูมิอากาศแบบเขตร้อนชื้นแล้ว การเหลื่อมเกยกันของบล็อกแต่ละบล็อกยังทำให้เกิดพื้นที่สาธารณะกลางแจ้งหลากหลายระดับบนอาคาร ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อยู่อาศัย และนั่นเป็นสิ่งที่สถาปนิกเน้นย้ำเป็นอย่างมากว่าคือสิ่งที่สำคัญที่สุดในการสร้าง "ชุมชน" แนวตั้งที่มีคุณภาพด้วยการออกแบบ

CONNECT WITH THE WORLD
เชื่อมโยงกับโลกภายนอก

สิ่งสำคัญที่ทำให้สิงคโปร์ประสบความสำเร็จคือมาตรการของภาครัฐ โดยเฉพาะการผ่อนชำระด้วย Central Provident Fund (คล้าย ๆ กับประกันสังคมในบ้านเรา) ระยะเวลาการเช่าอยู่ที่ยาวนานถึง 99 ปี ที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของต่อที่อยู่อาศัย และปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือการคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของผู้คนอย่างแท้จริง

พื้นที่สีเขียวคือส่วนหนึ่งของ "คุณภาพชีวิต" ที่ว่า เรารู้กันดีว่าการตัดต้นไม้โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นเรื่องผิดกฎหมายร้ายแรงที่นี่ ซึ่งทำให้ปัจจุบันสิงคโปร์มีพื้นที่สีเขียวในสัดส่วนที่มากกว่า 56 ตารางเมตร ต่อประชากร 1 คนเลยทีเดียว

ถึงแม้ The Pinnacle @ Duxton และ The Interlace จะเข้าข่ายเป็นพื้นที่อยู่อาศัยความหนาแน่นสูง แต่ไม่ว่าพื้นที่จะจำกัดเพียงใด สถาปนิกก็มีหน้าที่คืนพื้นที่สีเขียวให้กับเมือง The Interlace มีคอร์ทยาร์ดกระจายตัวอยู่ระหว่างอาคารถึง 8 คอร์ทยาร์ด และลู่วิ่งรอบอาคารที่มีความยาวถึง 1.1 กิโลเมตร ส่วน The Pinnacle @ Duxton บนดาดฟ้าชั้นที่ 50 ของอาคารและสะพานที่เชื่อมต่ออาคารทั้ง 7 เข้าด้วยกัน ถูกนิยามว่าเป็น "New Ground" หรือสวนสาธารณะลอยฟ้าที่เปิดให้บุคคลทั่วไปขึ้นไปใช้งานได้ในราคาเพียงแค่ 5 ดอลลาร์สิงค์โปร์

อีกสิ่งสิงคโปร์ทำได้สำเร็จคือ การทำให้ชุมชนแนวตั้งไม่ตัดขาดกับพื้นที่เมืองโดยรอบ ย้อนกลับไปตั้งแต่ แฟลตของ HDB ในช่วงปลายทศวรรษ 1960 กับพื้นที่ที่เรียกว่า Void Deck หรือพื้นที่ส่วนกลางใต้ถุนอาคาร (มาแทนที่พื้นที่พาณิชย์แบบแฟลตของ SIT) ที่เป็นลานจัดกิจกรรมตั้งแต่งานแต่งงาน พิธีศพ ไปจนถึงจัดการเลือกตั้ง และพื้นที่กลางที่คนในแฟลตสามารถมาใช้ได้ตามสะดวก เมื่อเวลาผ่านไป Void Deck ที่ว่านี้ก็ค่อย ๆ เปลี่ยนรูปร่างหน้าตาไปตามยุคสมัย กลายมาเป็นลานกิจกรรมระหว่างบล็อก จนกระทั่งถูกยกขึ้นไปบนฟ้าอย่างที่เราเห็นได้ในปัจจุบัน

ถ้ามองผิวเผิน นี่อาจจะเป็นแค่การยกสวนสาธารณะขึ้นไปบนท้องฟ้า แต่อันที่จริงแล้วยังมีรายละเอียดที่น่าสนใจกว่านั้น โมเช่ ซาฟได (Moshe Safdie) สถาปนิกที่มีผลงานออกแบบโปรเจ็กต์สำคัญ ๆ หลายแห่งในสิงคโปร์ (หนึ่งในนั้นคือ Jewel Changi Airport) กล่าวไว้ในงาน World Architecture Festival เมื่อปี ค.ศ. 2014 ว่าสิ่งที่เขาทำสำเร็จในโปรเจ็กต์ Marina Bay Sand คือการเชื่อมพื้นที่เมืองเข้ากับพื้นที่ริมชายฝั่งทะเล Marina Bay Sand ถูกออกแบบเป็นกลุ่มอาคาร 3 หลัง ที่ช่องว่างระหว่างอาคารได้กลายเป็นหน้าต่างบานใหญ่เปิดออกสู่ริมชายฝั่งทะเล และยังเชื่อมต่อกับพื้นที่รอบข้างในแนวราบด้วยการผ่าอาคารทั้ง 3 หลังในแนวขวาง เปิดเป็นเอเทรียมขนาดใหญ่ซึ่งภายในเป็นห้างสรรพสินค้า ส่วนพื้นที่บนดาดฟ้านั้น ถูกออกแบบให้เป็น Urban Rooftop สไตล์รีสอร์ตที่มีสระว่ายน้ำวางพาดตลอดแนว เปิดมุมมองเข้ามาหาเมืองและออกไปยังทะเลอย่างเต็มตา

Photo by Miguel Sousa on Unsplash

โมเช่ยังบอกอีกว่า วิสัยทัศน์การออกแบบอาคารสูงของเขานั้น ไม่ใช่การสร้างอาคารแบบ iconic ที่ดึงดูดความสนใจของคนด้วยรูปทรงบิดเกลียว หรือพื้นผิวอาคารแบบพิกเซล และไม่ใช่การสร้างโลกที่เป็นเอกเทศหรือ "ระบบปิด" เพราะนั่นจะทำให้ตึกสูงตัดขาดตัวเองจากโลกภายนอก "ราวกับเป็นสิ่งแปลกปลอมของเมือง" เขาชี้ว่าเราควรมองไปที่อาคารรูปแบบก่อน ๆ (ตึกแถว) ที่การเกิดขึ้นของมันนั้นทำให้เกิดการเชื่อมต่อและสร้างโครงข่ายของเมืองขึ้นมาพร้อม ๆ กัน และเราควรนำเอาสปิริตแบบนั้นกลับมาในพื้นที่เมืองมากกว่า

ความแตกต่างระหว่างสิงคโปร์และประเทศอื่น ๆ ในโลก คือ ในสิงคโปร์นั้น บ้านเป็นทรัพย์สินของสังคม (Housing as a Social Asset) ประชาชนกว่าร้อยละ 90 ของสิงคโปร์เช่าที่อยู่อาศัยของรัฐภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ นานา ซึ่งมีทั้งข้อดีและปฏิเสธไม่ได้ว่าก็มีข้อเสียอยู่บ้างเหมือนกัน และรัฐบาลสิงคโปร์ยังมีกฎหมายที่เอื้อให้สามารถควบคุมการใช้พื้นที่ให้เป็นไปตามผังเมืองได้เบ็ดเสร็จ ในขณะที่พื้นที่อื่น ๆ ในโลกบ้านเป็นทรัพย์สินส่วนบุคคล และมักเกี่ยวกับการลงทุนเพื่อหวังผลกำไร สิ่งนี้น่าจะทำให้การเกิดขึ้นของอาคารสูงในบ้านเรา และประเทศอื่น ๆ ยังคงยืนอยู่บนเหตุผลด้านผลตอบแทนทางธุรกิจต่อตารางเมตรเป็นสำคัญ

ภายใต้สถานการณ์โลกที่ทุกอย่างดูจะแย่ลงเรื่อย ๆ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติที่เริ่มขาดแคลน ปัญหาผู้สูงอายุ การเพิ่มจำนวนของประชากร ตึกสูงและชุมชนแนวตั้งอาจจะเป็นเพียงแค่เครื่องมือในการจัดการกับปัญหาในพื้นที่เฉพาะเท่านั้น (อย่างเช่นสิงคโปร์) เพราะสิ่งที่น่าจะเป็นหัวใจของการอยู่อาศัยในอนาคตนั้น น่าจะเป็นเรื่องของการ "แบ่งปันทรัพยากร" ที่มีประสิทธิภาพมากกว่า

THE CONCEPT OF "CO-LIVING"
แนวคิดเรื่องการอยู่อาศัยร่วมกัน

ในหลายปีที่ผ่านมาบริษัทเฟอร์นิเจอร์ยักษ์ใหญ่อย่าง IKEA สนับสนุนดีไซน์แล็บอย่าง SPACE10 ให้ดำเนินการศึกษารูปแบบการอยู่อาศัยแบบใหม่ให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า และหลังจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างกว่า 14,000 คน จาก 147 ประเทศ พวกเขาก็พบว่า คนส่วนใหญ่ต้องการ "การเข้ารวมเป็นหนึ่งกับสังคม" มากกว่าความต้องการด้านอื่น ๆ

จากผลการศึกษานี้ SPACE10 ได้ริเริ่มโปรเจ็กต์วิจัยที่ชื่อว่า The Urban Village Project ที่ยืนอยู่บนแนวคิด Co-Living และแกนหลักสามแกนคือ ความเป็นอยู่ที่ดี (Livability) ความยั่งยืน (Sustainability) และราคาที่จับต้องได้ (Affordability) ซึ่งถูกนำเสนอออกมาผ่านงานออกแบบ และการบริหารจัดการโครงการ

The Urban Village Project ตีความคำว่าความเป็นอยู่ที่ดีว่าคือการมีส่วนร่วมกับสังคม และการได้แบ่งปันบางอย่างแก่ผู้อื่น เช่น การรับประทานอาหารร่วมกัน การแบ่งปันทรัพยากรส่วนกลางและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ฟิตเนส ร้านขายของชำ ฯลฯ และนอกจากนั้น สิ่งเหล่านี้ยังจะทำให้เกิดกลไกทางสังคมบางอย่างขึ้นด้วย ไม่ว่าจะเป็นการสอดส่องดูแลการเติบโตของเด็ก ไปจนถึงการดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุ

ในด้านความยั่งยืนนั้นคือ การคิดระบบการสร้างและบำรุงรักษาอาคารในแบบแยกส่วน ระบบที่ SPACE10 นำมาใช้ คือการมองว่าบ้านหนึ่งหลังไม่ต่างไปจากเฟอร์นิเจอร์สำเร็จรูปหนึ่งชิ้น ชิ้นส่วนทั้งหมดของอาคาร จะถูกออกแบบให้สามารถถอดประกอบได้ เมื่อส่วนประกอบไหนเสียหาย ก็เพียงแค่ถอดออกและประกอบอะไหล่เข้าไปใหม่ ซึ่งจะทำให้เกิดการรีไซเคิลวัสดุและการใช้ซ้ำได้ตลอดอายุของอาคาร ช่วยลดปริมาณขยะ และยังเปิดโอกาสให้ผู้อยู่อาศัยสามารถปรับแบบยูนิตของตัวเองได้ตามต้องการ

ระบบการสร้างและบำรุงรักษาอาคารในแบบแยกส่วนยังทำให้ราคาของที่พักอาศัยของโปรเจ็กต์ที่ว่านี้ไม่สูงเกินไปที่ผู้มีรายได้ปานกลางและต่ำจะเอื้อมถึงได้ เพราะเมื่อชิ้นส่วนทั้งหมดของอาคารถูกผลิตโดยระบบอุตสาหกรรม และการแพ็กสำหรับขนย้ายที่ประหยัดพื้นที่ (แบบเดียวกับการขนสินค้า IKEA) ราคาต่อหน่วยของชิ้นส่วนที่ว่านี้ก็จะลดลง ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างได้มาก และที่สำคัญคือจะเป็นกลไกที่ช่วยขจัดการแสวงหาผลกำไรของผู้ลงทุนระยะสั้นไปโดยปริยาย

ในด้านการบริหารจัดการ The Urban Village Project ให้ความสำคัญมากเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของอาคาร พวกเขาคิดว่าการมองหาผู้ร่วมลงทุนระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นเทศบาลเมือง หรือบริษัทที่ต้องการลงทุนสำหรับอนาคต น่าจะเป็นทางเลือกที่ดีในการทำให้แนวคิดที่ว่านี้เป็นจริงขึ้นมาได้ หรืออีกโมเดลคือการเปิดโอกาสให้ผู้อยู่อาศัยสามารถซื้อหุ้นของอสังหาริมทรัพย์ที่ตัวเองเช่าอยู่ได้ (โดยจะได้รับส่วนแบ่งหลังจากที่อสังหาริมทรัพย์นี้มีมูลค่ามากขึ้น) ระบบนี้จะช่วยลดเงินดาวน์ และการเจอกับอัตราดอกเบี้ยราคาแพง ซึ่งเมื่อเวลาผ่านไปสิ่งปลูกสร้างนี้จะถูกครอบครองโดยผู้คนในชุมชนนั้น ๆ

รูปแบบของ The Urban Village Project สามารถปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของเมืองที่ตั้งอยู่ หากเป็นที่ที่มีความหนาแน่น ยูนิตโมดูลาร์สามารถซ้อนชั้นขึ้นไปเป็นอาคารสูงได้ไม่ยาก และหากอยู่ในพื้นที่ชานเมือง ก็สามารถปรับเป็นกลุ่มก้อนที่อยู่อาศัยที่ไม่หนาแน่นมากได้ โดยรวมแล้ว The Urban Village Project จึงเป็นโปรเจ็กต์ที่น่าสนใจ โดยเฉพาะระบบ Subscription ที่เป็นเหมือนการสมัครแพ็คเกจที่ผู้อยู่อาศัยเลือกได้เองว่า จะเลือกห้องลักษณะไหน ใช้บริการส่วนกลางอะไรบ้าง เช่น อาหาร รถรับส่ง ฟิตเนส

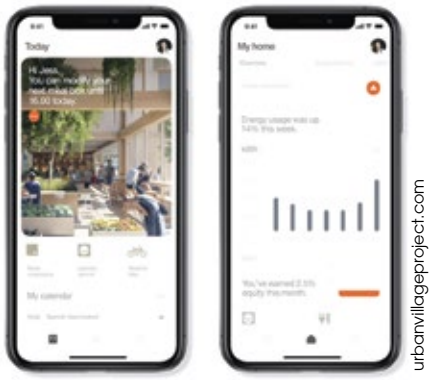

ข้าวของเครื่องใช้สำหรับการสันทนาการ ไปจนถึงประกันชีวิต พอถึงหมดระยะเวลา Subscription ก็สามารถเลือกแพ็คเกจใหม่ให้เหมาะกับจังหวะชีวิตของตัวเอง ณ ขณะนั้น

ปี ค.ศ. 2020 เป็นช่วงเวลาที่ทุก ๆ คน ควรเริ่มกลับมาคิดทบทวนกันว่าเราจะอยู่ร่วมกันอย่างไรในอนาคต และสิ่งที่น่าจะเป็นจุดร่วมที่ต้องพิจารณาก็คือ การสลายอัตตาเกี่ยวกับ "ความเป็นเจ้าของ" ที่เป็นสาเหตุหลักของการสิ้นเปลืองทรัพยากรในโลกทุกวันนี้ อย่างไรก็ตาม The Urban Village Project เป็นไอเดียที่จำเป็นจะต้องผ่านการทดสอบโดย "โลกแห่งความจริง" อีกมาก แต่อย่างน้อยที่สุด มันก็เป็นความพยายามตั้งเป้าหมายบางอย่างให้กับสังคม ให้เราทุกคนเห็นว่า "การแบ่งปันทรัพยากร" นั้นเป็นทางออกที่ดูจะเป็นไปได้มากที่สุดในวันนี้และวันต่อ ๆ ไป CT

สถิติชีวิตแนวตั้ง

เรื่อง : ณัฐชา ตะวันนาโชติ

เทรนด์การย้ายที่อยู่และการตั้งถิ่นฐานเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ นับตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่มนุษย์ต้องเร่ร่อนหาอาหาร ยุคล่าอาณานิคมที่ผู้คนพลัดถิ่นจากบ้านเกิด จนปัจจุบันที่มนุษย์ก็ยังคงเคลื่อนที่อยู่ตลอดเวลา และในไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมานี้ จำนวนผู้คนที่ย้ายจากชนบทมาอาศัยอยู่ใน "เมือง" ได้เพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก และปัจจุบันมีประชากรโลกกว่าร้อยละ 55 ที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง และมีแนวโน้มว่าในอีก 30 ปี จะเพิ่มมากขึ้นถึงร้อยละ 68

แม้ว่าเมืองจะถูกบีบให้ขยายตัวด้วยจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่ามหาศาล แต่หลายเมืองทั่วโลกก็อาจไม่ได้มีพื้นที่เพียงพอสำหรับประชากรทุกคน ด้วยพื้นที่ที่มีอยู่จำกัดและประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้การขยายตัวแนวราบเป็นไปได้ยากจากผลกระทบของสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นภาวะโลกร้อนและระดับน้ำทะเลที่เพิ่มสูงขึ้น ตลอดจนปัจจัยเชิงเศรษฐกิจอย่างเรื่องราคาที่ดินที่พุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การขยายตัว "แนวตั้ง" (Vertical Living) จึงเป็นกลายเป็นทางออกสำหรับการอยู่อาศัยในปัจจุบันและอนาคต อย่างในกรุงเทพฯ เอง อาคารชุดหรือคอนโดมิเนียมต่าง ๆ ก็เป็นทางเลือกหนึ่งที่คนกำลังหันมาให้ความสนใจ

สัดส่วนจำนวนหน่วยของการโอนกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัย
ไตรมาส 2 ปี 2562 แยกตามประเภทที่อยู่อาศัย

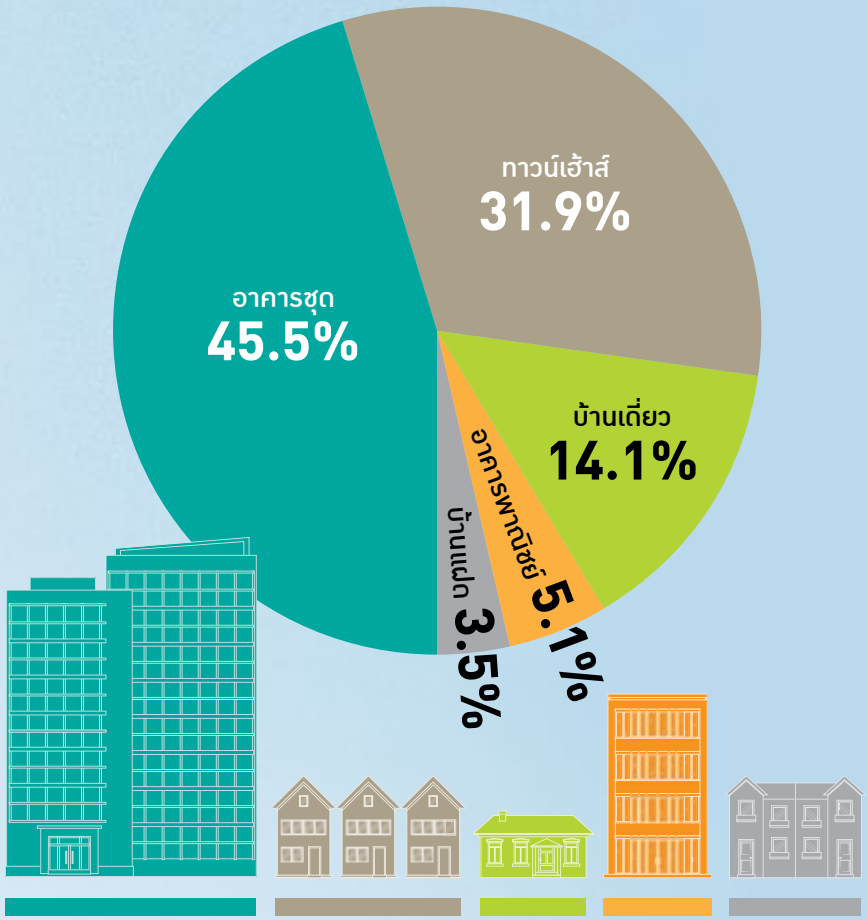

ในขณะที่วิถีความเป็นไปของเมืองยังส่งผลให้ที่พักอาศัยของผู้คนต้องลดขนาดลง คำกล่าวที่ว่า "คับที่อยู่ได้ คับใจอยู่ยาก" อาจจะสะท้อนสถานการณ์การอยู่อาศัยในหลาย ๆ เมืองได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดคือ "ฮ่องกง" เมืองที่ขึ้นชื่อว่ามีสังหาริมทรัพย์ราคาแพงที่สุดในโลกนั้น ประชากรมีพื้นที่ใช้สอยเฉลี่ยประมาณ 15 ตารางเมตรต่อคนเท่านั้น

HOW MUCH SPACE IS ENOUGH?

เราได้ยินเสมอว่า "ที่อยู่อาศัย" เป็นหนึ่งปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และแม้ในปัจจุบันนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ จะเข้ามามีส่วนช่วยให้การใช้ชีวิตในพื้นที่อันจำกัดเป็นไปได้อย่างสะดวกสบายมากขึ้น แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่คับแคบเกินไปนั้นก่อให้เกิดความเครียดและส่งผลเสียต่อสุขภาพในระยะยาว แล้วจริง ๆ "มนุษย์เราต้องการพื้นที่เท่าไรในการใช้ชีวิต" กันแน่

แต่ละประเทศหรือแต่ละเมืองล้วนมีข้อจำกัดที่ส่งผลให้แนวทางการใช้ชีวิตและการอยู่อาศัยแตกต่างกันออกไป อย่างประเทศไทย ก็มีพระราชบัญญัติควบคุมอาคารที่กำหนดให้อาคารอยู่อาศัยรวมต้องมีพื้นที่ภายในแต่ละหน่วยที่ใช้เพื่อการอยู่อาศัยไม่น้อยกว่า 20 ตารางเมตร ซึ่งทำให้เราอาจจะยังไม่เห็นห้องพักขนาดเล็กมากเท่าไรนักหากเทียบกับเมืองอื่น ๆ ของโลก หรืออย่างประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีอัตราความหนาแน่นของประชากรมากกว่า ก็ได้มีคำแนะนำจากรัฐบาลเกี่ยวกับขนาดพื้นที่ใช้สอยขั้นต่ำที่เหมาะสมที่จะส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตและสุขภาพที่ดีไว้ว่า ขนาดพื้นที่ในอุดมคติสำหรับอยู่อาศัยสำหรับคนเมืองคือ 40 ตารางเมตร แต่ถ้าหากไม่มีพื้นที่มากขนาดนั้น อย่างน้อยที่สุดคนที่อาศัยอยู่ในตัวเมืองหรือบริเวณชานเมืองควรมีพื้นที่อยู่อาศัยขั้นต่ำที่ 25 ตารางเมตร

ขนาดพื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ยต่อคน (ตารางเมตร)

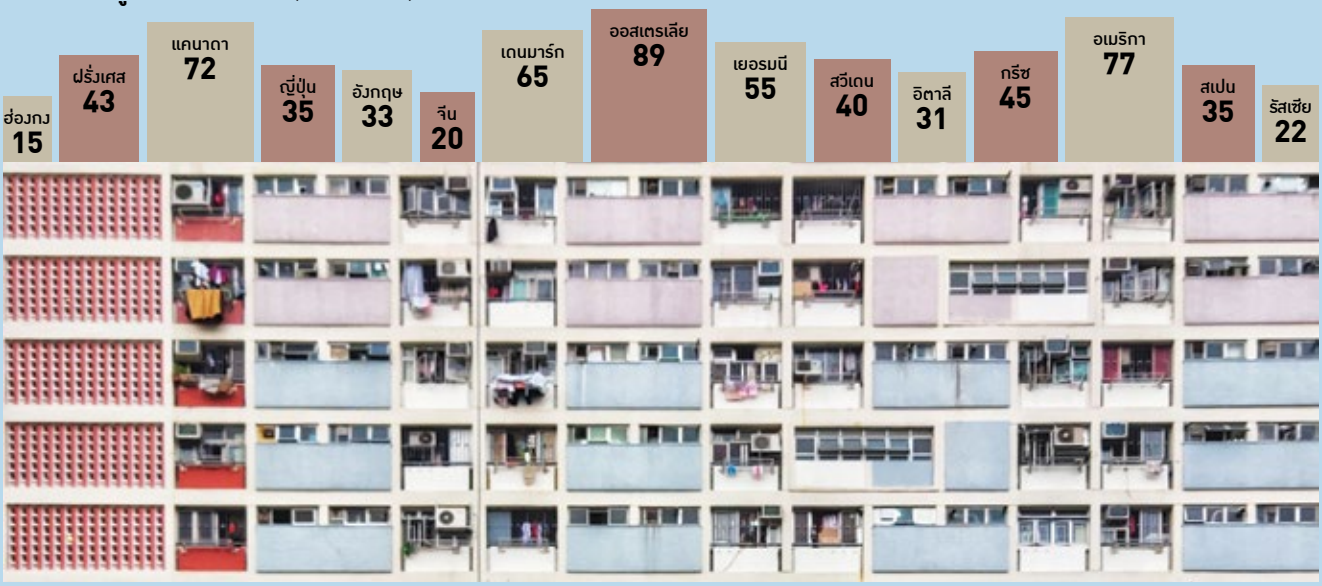

BEYOND PRIVATE SPACE

เมื่อคนถูกบังคับให้มีพื้นที่ส่วนตัวน้อยลง สิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งคือ "พื้นที่สาธารณะ" โดยเฉพาะพื้นที่สีเขียว ซึ่งองค์การอนามัยโลกก็ได้ระบุค่าเฉลี่ยพื้นที่สาธารณะสีเขียวต่อจำนวนประชากรในเมืองว่าควรอยู่ที่ 9 ตารางเมตรต่อคน ถ้าหากลองหันกลับมามองกรุงเทพฯ พื้นที่กว่า 1,569 ตารางกิโลเมตรนี้ประชากรมีพื้นที่สีเขียวเฉลี่ยเพียง 6.4 ตารางเมตรต่อคนเท่านั้น ถึงแม้จะมีจำนวนมากขึ้นกว่าในอดีต แต่ก็อาจจะยังไม่ตอบโจทย์การใช้ชีวิตในทศวรรษนี้และช่วงเวลาต่อไปในอนาคต

ที่มา : รายงาน "Global Living 2019" โดย CBRE / รายงาน "สถานการณ์ตลาดที่อยู่อาศัยกรุงเทพฯ-ปริมณฑล ไตรมาส 4 ปี 2561 และแนวโน้มปี 2562" จาก ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ / รายงาน "Modern Compact Cities: How Much Greenery Do We Need?" โดย Alessio Russo และ Giuseppe T. Cirella จาก Int J Environ Res Public Health / รายงาน "ข้อมูลตัวชี้วัด 'พื้นที่สีเขียวและสัดส่วนพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง'" จาก สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม / บทความ "Hong Kong's Small Flats 'To Get Even Smaller', Hitting Quality of Life โดย Naomi Ng" จาก scmp.com / บทความ "How Much Living Space Does the Average Household Have in Japan?" จาก resources.realestate.co.jp / บทความ "Urbanization" โดย Hannah Ritchie และ Max Roser จาก ourworldindata.org / บทความ "How Big Is a House? Average House Size by Country" โดย Lindsay Wilson จาก shrinkthatfootprint.com

เปิดโกดังคุยกับ i-Store SELF STORAGE

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์รูปแบบใหม่ที่รู้ใจคนชอบเก็บ

เรื่อง : มนันญา ใจมงคล และ จุฑาทิพย์ บัวเขียว I **ภาพ** : ภีร์รา ดิษฐากรณ์

เมื่อความแออัดของสิ่งปลูกสร้างที่ยังไม่ได้มีการจัดการอย่างเป็นระบบทำให้จำนวนพื้นที่ในการอยู่อาศัยลดน้อยลงและการใช้ชีวิตบนตึกสูงได้กลายมาเป็นวิถีใหม่ของคนเมือง แต่ถ้าหากลองนึกถึงพื้นที่ประเภทอสังหาริมทรัพย์ เราอาจนึกถึงที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ อย่างคอนโด บ้านจัดสรร สำนักงาน และโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ขณะที่พื้นที่ในการจัดเก็บอย่างโกดังหรือพื้นที่ให้เช่าเก็บของก็เป็นอีกหนึ่งธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่อาจมองข้ามสำหรับการใช้ชีวิตในวันนี้ด้วยเช่นกัน

เราได้พูดคุยกับ**คุณภักดี อนิวรรตน์** CEO & Co-Founder ของ I-Store Self Storage ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์รูปแบบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บและจัดสรรพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อผู้ใช้งานและต่อพื้นที่ในสังคมอย่างยั่งยืน

จากปัญหาเรื่องพื้นที่สู่ธุรกิจรับฝากของ

คุณภักดีเล่าถึงจุดเริ่มต้นธุรกิจ I-Store Self Storage ไว้ว่าเกิดจากความสนใจที่จะเป็นนักพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ของตัวเองที่ทำให้ได้มีโอกาสเข้าอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ รวมถึงได้เรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ในกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ๆ ที่เป็นนักพัฒนาที่ดินจำนวนมาก จนมองเห็นโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ที่ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการสร้างอาคารให้ซื้อหรือเช่าเพื่อการอยู่อาศัย แต่แนวคิดเรื่องการจัดเก็บ (Self Storage) ก็เป็นอีกหนึ่งไอเดียที่ได้มาจากการไปดูงานของผู้ประกอบการต่างประเทศ ที่เขาริเริ่มและดำเนินธุรกิจประเภทนี้อยู่แล้ว

"โดยส่วนตัวแล้วผมคิดว่าธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีหลากหลายรูปแบบ แต่ผมอยากทำธุรกิจที่มีรายได้แบบต่อเนื่อง ซึ่งก็มีหลายประเภท เช่น หอพัก อพาร์ตเมนต์ โรงแรม โกดัง หรือแม้แต่ศูนย์ข้อมูล (Data Center) แต่ตอนนั้นผมมองว่าธุรกิจที่เรียกว่า Self Storage เป็นธุรกิจที่ยังมีคนทำไม่ค่อยเยอะ คู่แข่งทางการค้าก็ยังมีน้อยราย รวมถึงสภาพสังคมไทยที่เป็นแบบสังคมเมือง (Urbanisation) มากขึ้น ทำให้มีโอกาสสูงที่คนเมืองที่จะเกิดปัญหาเรื่องพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัด รวมถึงตอนนี้ผู้คนก็อาศัยอยู่ในคอนโดมิเนียมกันมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันที่อยู่อาศัยแบบนี้ก็มีขนาดเล็กลงเรื่อย ๆ ทำให้คนอาจต้องการพื้นที่สำหรับการเก็บของมากขึ้น จุดนี้ผมจึงคิดว่าน่าจะเป็นโอกาสที่ธุรกิจประเภทนี้จะสามารถเติบโตได้อีกมาก ถ้าเทียบกับในหลาย ๆ ประเทศในเอเชีย อย่างเช่น ฮ่องกง สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เป็นต้น แต่หากไปเทียบกับฝั่งอเมริกาหรือยุโรป เขาเริ่มทำธุรกิจประเภทนี้มาก่อนเราอาจจะหลายสิบปีมาแล้ว ซึ่งบางประเทศก็ไม่ได้มีปัญหาเรื่องพื้นที่ แต่ธุรกิจ Self Storage ก็ยังเติบโตขึ้นได้เรื่อย ๆ"

บ้านหลังที่สามของข้าวของที่ทิ้งไม่ลง

เมื่อคนย้ายเข้ามาอยู่บ้านหรือคอนโดมิเนียมในเมือง พื้นที่ใช้สอยในการอยู่อาศัยก็มักจะแคบและจำกัด สวนทางกับกระแสทุนนิยมที่ผู้คนต่างบริโภคด้วยการจับจ่ายใช้สอยข้าวของอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะครอบครัวขนาดใหญ่ที่จำเป็นต้องมีพื้นที่สำหรับการอยู่อาศัยและก็มีความจำเป็นต้องมีพื้นที่สำหรับจัดเก็บสิ่งอุปโภคบริโภคให้เพียงพอกับสมาชิกแต่ละคนในครอบครัว และเพราะ "การทิ้ง" อาจไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับทุกกรณี โดยเฉพาะของบางชิ้นที่มีคุณค่าทางจิตใจ หรือบรรดาของสะสมชิ้นโปรด ดังนั้นคนจำนวนมากจึงต้องการพื้นที่ในการเก็บสิ่งของเหล่านี้โดยที่ไม่ต้องสูญเสียพื้นที่ใช้สอยในการอยู่อาศัย และยังต้องการความมั่นใจว่าสิ่งของของเขาจะถูกเก็บรักษาไว้อย่างดีโดยที่สามารถไปหยิบหามาใช้ได้ทุกเมื่อที่ต้องการ

"I-Store Self Storage เป็นบริการรู้ใจที่จะเข้ามาแก้ไขความขัดแย้งระหว่างความต้องการเก็บรักษาสิ่งของกับปัญหาเรื่องพื้นที่ที่จำกัด โดยบริการของเราจะมีลักษณะเหมือนกับโกดังหรือคลังสินค้าขนาดเล็ก ที่สามารถเก็บของได้หลากหลายตามความต้องการของลูกค้า ถ้าลูกค้าต้องการเก็บของส่วนตัว เฟอร์นิเจอร์ สินค้า หรือแม้แต่ไวน์ ก็สามารถที่จะมาใช้บริการของเราเป็นพื้นที่ในการเก็บของแทนที่จะเก็บไว้ที่คอนโด ที่บ้าน หรือต้องไปเช่าโกดังขนาดใหญ่นอกเมือง" ปัจจุบัน I-Store Self Storage เปิดให้บริการ 2 สาขา คือ สาขาสีลมและสาขาสุขุมวิท 24 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ใจกลางเมือง สามารถเดินทางมาได้สะดวก รวมถึงมีที่จอดรถไว้สำหรับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการโดยเฉพาะ

"เราไม่อยากให้ลูกค้ารู้สึกเหมือนกับเราเป็นแค่สถานที่ที่ช่วยเขาเก็บรักษาข้าวของเท่านั้น แต่เราอยากให้ I-Store Self Storage เป็นเหมือนบ้านหลังที่สามของเขา โดยที่เขาสามารถเข้ามาจัดสรรพื้นที่ในการเก็บของได้ด้วยตนเอง สามารถเข้า-ออกพื้นที่ส่วนตัวได้ตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้ลูกค้ารู้สึกเหมือนกับการนำของมาเก็บไว้ที่บ้าน ที่นี่เรามีระบบรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อทำให้ลูกค้ามั่นใจว่าของที่เขานำมาเก็บกับเรานั้นจะได้รับการรักษาความปลอดภัยเป็นอย่างดี"

> "การทิ้งอาจไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับทุกกรณี โดยเฉพาะของบางชิ้นที่มีคุณค่าทางจิตใจ หรือบรรดาของสะสมชิ้นโปรด ดังนั้นคนจำนวนมากจึงต้องการพื้นที่ในการเก็บสิ่งของเหล่านี้โดยที่ไม่ต้องสูญเสียพื้นที่ใช้สอยในการอยู่อาศัย และยังต้องการความมั่นใจว่าสิ่งของของเขาจะถูกเก็บรักษาไว้อย่างดีโดยที่สามารถไปหยิบหามาใช้ได้ทุกเมื่อที่ต้องการ"

รูปแบบการบริการที่หลากหลายและตอบโจทย์

นอกจากที่ I-Store Self Storage ทั้ง 2 สาขา จะตั้งอยู่ใจกลางเมือง ทำให้ลูกค้าสามารถเดินทางมาเก็บและนำของออกไปได้อย่างสะดวกสบายทุกเมื่อที่ต้องการแล้ว ที่นี่ยังจัดแบ่งรูปแบบการให้บริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าในแต่ละกลุ่มได้อย่างครบครัน โดยปัจจุบันได้แบ่งการบริการออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. Personal Storage

สำหรับเก็บของใช้ส่วนตัวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์กีฬา เครื่องดนตรี กระเป๋าแบรนด์เนม นาฬิกา หรือแม้กระทั่งรถยนต์ ก็สามารถนำมาเก็บได้ตามความต้องการ

2. Business Storage

ส่วนใหญ่จะเหมาะกับกลุ่มลูกค้าที่ต้องการเก็บของจำนวนมาก เช่น สินค้าหรือวัตถุดิบสำหรับธุรกิจ หรือธุรกิจสำนักงานที่ต้องการพื้นที่ในการเก็บข้าวของและอุปกรณ์สำนักงานต่าง ๆ แม้แต่โรงเรียนหรือห้องสมุดที่นำหนังสือมาเก็บไว้ก็มี

3. Wine storage

เหมาะกับลูกค้าที่ชื่นชอบรสชาติของไวน์ หรือต้องการมีห้องเก็บไวน์ (Wine Cellar) ที่อยู่ในเมือง ซึ่งสามารถนำมาเก็บหรือนำออกไปดื่มสังสรรค์ได้สะดวก แม้ว่าลูกค้าหลายคนที่มาใช้บริการห้องเก็บไวน์ของเราจะมีไวน์เซลล่าที่บ้านอยู่แล้ว แต่หลายคนก็มีปริมาณเยอะเป็นหลักร้อยถึงหลักพันขวด ก็อาจจะต้องแบ่งมาเก็บกับเรา นอกจากนี้สถานที่ตั้งของเราก็อยู่ใกล้ร้านอาหารและสถานที่จัดงานสังสรรค์ค่อนข้างเยอะ ทำให้ลูกค้ารู้สึกสะดวกที่จะเก็บรักษาไวน์ไว้ที่นี่

ในส่วนของห้องเก็บไวน์ มียูนิตแยกที่เหมือนเซลล่าส่วนตัว และเปิดเครื่องปรับอากาศเพื่อควบคุมอุณหภูมิตามมาตรฐานของห้องไวน์เซลล่า มีเครื่องควบคุมความชื้นและเครื่องสำรองไฟฟ้าที่มั่นใจได้ว่าไวน์ทุกขวดที่นำมาเก็บไว้กับเราจะถูกเก็บรักษาอย่างดี

4. Box Storage

เป็นบริการใหม่ล่าสุดที่พัฒนาขึ้นมาให้กลุ่มลูกค้าที่ต้องการเก็บของไม่เยอะมากและชิ้นไม่ใหญ่มาก โดยบริษัทจะส่งกล่องขนาด 600x400x300 (mm) ให้ลูกค้าถึงบ้าน เพื่อให้ลูกค้าจัดเก็บข้าวของลงกล่องด้วยตนเอง จากนั้นจะมีพนักงานของเราไปรับกล่องมาเก็บไว้ที่สโตร์ของเรา โดยบริการนี้ลูกค้าสามารถดำเนินการไว้ผ่านเว็บไซต์ของบริษัทที่เรียกว่า I-Store Go

อุ่นใจทุกเวลา เก็บรักษาพร้อมรับประกัน

"เรามอบความสบายใจให้ลูกค้าให้มั่นใจได้ว่า มาเก็บของกับเราแล้วไม่สูญหายแน่นอน เพราะนอกจากจะมีระบบรักษาความปลอดภัยที่รัดกุม กล้องวงจรปิดและพนักงานรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมงแล้ว ภายในจะมีล็อกเกอร์หรือพื้นที่เก็บของที่ลูกค้าสามารถเลือกพื้นที่ได้ตามความเหมาะสม อีกทั้งยังเปิดให้ลูกค้าสามารถนำแม่กุญแจของตนเองมาล็อกเพื่อความสบายใจได้อีกชั้น รวมถึงคีย์การ์ดที่สามารถเข้าถึงชั้นเก็บของลูกค้าได้เท่านั้น ซึ่งลูกค้าสามารถมาเอาของออกไปหรือเข้ามาเก็บของได้ตลอดเวลา"

"นอกจากนี้ทุกยูนิตเรายังมีประกันให้ในวงเงิน 20,000 บาท สำหรับมูลค่าสินค้าหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ในกรณีที่ลูกค้าคิดว่าของที่จะนำมาเก็บมีมูลค่ามากกว่านั้นหรือไม่ต้องการความเสี่ยง ลูกค้าก็สามารถซื้อวงเงินประกันเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง โดย I-Store จะแนะนำตัวแทนประกันให้ติดต่อกันได้โดยตรง"

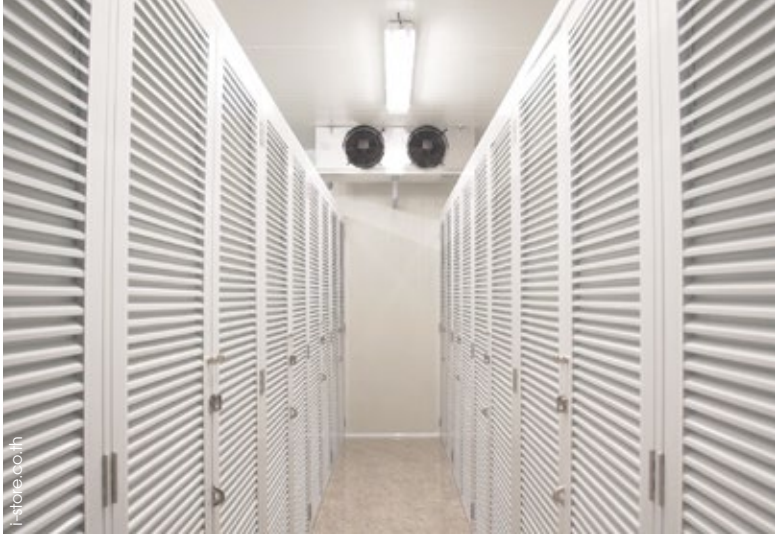

กฎเกณฑ์การใช้งานที่ง่ายและสบายใจนี้ มีเงื่อนไขการใช้งานอยู่เพียงเล็กน้อย นั่นคือเกณฑ์ในการรับฝาก ที่นี่ห้ามฝากของที่ผิดกฎหมาย อาวุธ อาหาร หรือสิ่งมีชีวิต โดยที่ลูกค้าต้องลงลายมือชื่อยินยอมว่าจะไม่นำของจำพวกนี้มาเก็บโดยเด็ดขาด

อนาคตธุรกิจเมื่อ Vertical Living กลายเป็นวิถีชีวิตของคนเมือง

ในอนาคตการอยู่อาศัยในแนวสูงจะได้รับความนิยมมากขึ้น แน่นอนว่าปัญหาเรื่องพื้นที่ที่จำกัดย่อมมีมากขึ้น และอาจส่งผลโดยตรงต่อธุรกิจประเภทนี้ทั้งในแง่บวกและความท้าทายที่ต้องเตรียมรับมือ

"เราตั้งเป้าไว้ว่า จะขยาย 2 สาขาต่อปี ไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ใกรุงเทพมหานคร รวมทั้งหัวเมืองและเมืองท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น พัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ เพราะเราต้องการขยายกลุ่มลูกค้าไปที่นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวที่ประเทศไทยเพิ่มด้วย"

ส่วนกลุ่มลูกค้าที่เป็นคนรุ่นใหม่ซึ่งไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการ "เก็บ" มากเท่าใดนัก ก็กลับเป็นความท้าทายที่ทำให้พบโอกาสบางอย่างที่จะสามารถนำพาธุรกิจเข้าไปเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ไขปัญหาความไม่อยากเก็บของพวกเขาได้เช่นกัน

"ผมมองว่าคนรุ่นใหม่มักยอมจ่ายในสิ่งที่ให้ความสะดวกสบายกับเขา บริการ I-Store Go ที่มีลักษณะการให้บริการแบบเดลิเวอรีจึงเกิดขึ้นเพื่อตอบโจทย์ให้สามารถเลือกใช้บริการของเราได้สะดวกขึ้น โดยที่ลูกค้าสามารถจองและจ่ายค่าบริการเป็นรายเดือนผ่านทางเว็บไซต์ได้ด้วยตนเอง ด้วยค่าบริการ เริ่มต้นขั้นต่ำ 3 เดือน 700 บาท และหากเพิ่มระยะเวลาเช่ามากขึ้น ค่าบริการเฉลี่ยแต่ละเดือนก็จะถูกลงไปด้วย"

"นอกจากนี้เรายังมองในส่วนของการสร้างแฟรนไชส์ และโมเดลการทำธุรกิจแบบแบ่งผลกำไร (Profit Sharing Model) สำหรับผู้ที่สนใจอยากลงทุนโดยใช้ชื่อแบรนด์ของเรา เพราะในบางพื้นที่เราไม่สามารถเข้าไปขยายเองได้หรือหากได้แต่อาจจะต้องใช้เวลานาน ส่วนการร่วมมือกันกับธุรกิจหรือคู่ค้าอื่น ๆ ปัจจุบันเราร่วมมือกับบริษัทอสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ นำบริการของเราไปเป็นสิทธิพิเศษ (Privilege) ให้กับลูกค้าของเขา เช่น มอบส่วนลด หรือโปรโมชันต่างๆ ซึ่งในระยะยาวก็อาจจะมีโครงการที่พัฒนาร่วมกัน มองว่าหากเราเข้าไปมีส่วนร่วมกับแบรนด์พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ขนาดใหญ่ได้จะทำให้เราสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้เพิ่มขึ้น โดยที่เป็นลูกค้าที่มีความต้องการที่จะใช้บริการของเราจริง ๆ" CT

ยิ่งสูง ยิ่งเขียว...ชวนเปลี่ยนดาดฟ้าร้อนร้างเป็นสวนผักอิ่มเย็น

เรื่อง : วนบุษป์ ยุพเกษตร

วันที่ชีวิตของคนเมืองอยู่ห่างจากพื้นดินมากขึ้นเรื่อย ๆ การทำเกษตรหรือแม้แต่ปลูกพืชผักสวนครัวริมรั้วไว้กินเองก็เป็นเรื่องไม่ง่ายเหมือนเคย ชีวิตที่แคบลง เล็กลง ทำให้พื้นที่ทำกินก็ย่อขนาดไปด้วย

ขณะที่ตึกสูงบางแห่งหรืออาคารพาณิชย์บางที่ปล่อยดาดฟ้าไว้ให้รกร้าง ก็เริ่มเปลี่ยนนำพืชสีเขียวมาเติมแต่ง ไม่เพียงแค่มีผักปลอดภัยไว้กิน แต่ยังช่วยลดความร้อนของตึกอีกด้วย ใครที่อยากเริ่มต้นชีวิตบนที่สูงกับสวนผักขนาดย่อม ลองมาดูขั้นตอนสร้าง "แปลงผักส่วนตัว" ที่ไม่ได้ต่างจากการปลูกผักบนพื้นดินมากนัก แต่ก็รายละเอียดปลีกย่อยและสิ่งที่ต้องระมัดระวังมากกว่าเดิมนิดหน่อย ดังนี้

เตรียมที่ทาง

ป้องกันน้ำรั่วซึม ปลูกต้นไม้ต้องรดน้ำ แต่เราคงไม่อยากนั่ง ๆ นอน ๆ อยู่แล้วเกิดน้ำหยดใส่หน้าหรือเฟอร์นิเจอร์ในบ้านแน่ ๆ ฉะนั้นการลงน้ำยากันซึมบนดาดฟ้าจึงเป็นเรื่องแรกที่ควรคำนึงถึง

ท่อระบายน้ำและพื้นที่ลาด ปัญหาน้ำขังบนดาดฟ้าและท่อน้ำอุดตันเป็นฝันร้ายของชาวสวนเมืองมือใหม่ การปรับพื้นที่ให้ลาดเอียงสักเล็กน้อยและวางท่อระบายน้ำที่ใหญ่พอก็เป็นสิ่งจำเป็น

ปรึกษาน้ำหนัก โดยตามหลักพื้นฐานทางสถาปนิกบอกว่า ตึกแถว-อาคารพาณิชย์ทั่วไป ต้องสร้างให้รับน้ำหนักได้ 200 กก./ตรม. เป็นมาตรฐานต่ำสุด ดังนั้นเราควรปรึกษาสถาปนิกก่อน หากไม่มั่นใจเรื่องโครงสร้างในการแปลงดาดฟ้าเป็นสวน

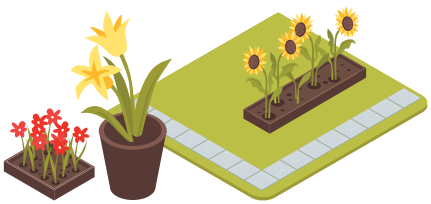

ออกแบบสวน

ป้องกันแดด เลือกใช้ตาข่ายพรางแสง เพราะดาดฟ้าเป็นจุดรับแดดมากที่สุดเกือบตลอดทั้งวัน หากพืชผักได้รับแสงมากเกินไป ก็อาจเกิดอาการใบเฉาหรือแห้งตายได้

กันลมหน่อย เวลาลมพัดแรง ข้าวของบนดาดฟ้ารวมถึงต้นไม้ที่เราปลูกไว้อาจต้องปะทะลมไปเต็ม ๆ ฉะนั้นลองหาพืชเถาเลื้อยมาช่วยอีกแรง อาจเป็นพืชผักหรือต้นไม้ที่มีใบหนาสักนิดก็ช่วยได้

แปลงขนาดย่อม ขนาดที่เหมาะกับแปลงผักคนเมือง ควรอยู่ในรัศมีที่เราเอื้อมถึง (ยาวไม่เกิน 1 เมตรเป็นมาตรฐาน ปรับกว้างได้ตามชอบ แต่อย่าลืมเว้นระยะห่างระหว่างแปลงให้เดินผ่านได้ด้วย)

ขาดน้ำไม่ได้ เตรียมต่อก๊อกน้ำไว้ให้เพียงพอหรือต้องมีถังสำรองน้ำ หากคิดว่าไม่มีเวลารดน้ำสม่ำเสมอ ลองดูภาชนะรดน้ำอัตโนมัติเป็นทางเลือก เพื่อไม่ให้พืชผักต้องขาดน้ำตาย

วางแผนปลูก

เลือกวัสดุ ด้วยพื้นที่ที่รับแดดเต็ม ๆ ซ้ำยังรับน้ำหนักได้ไม่มากเท่าพื้นดิน สิ่งแรกที่ต้องนึกถึงก็คือ วัสดุที่ใช้ปลูก โดยที่นิยมใช้คือ กาบมะพร้าว เนื่องจากน้ำหนักเบาและมีคุณสมบัติช่วยกรองความร้อนจากพื้นปูน แถมช่วยกักเก็บความชื้นไว้ได้ด้วย

อายุของพืชผัก หากพื้นที่น้อยมาก ควรเลือกพืชผักที่อายุใกล้เคียงกันปลูกในแปลงเดียวกัน เพื่อให้ง่ายต่อการจัดการ ส่วนพืชอายุยืนขึ้นมาหน่อย แนะนำว่าควรปลูกแยกออกมาต่างหาก เพื่อความสะดวกในการดูแลรักษาและผสมพันธุ์

คมสัน หุตะแพทย์ หนึ่งในบุคคลสำคัญที่ขับเคลื่อนโครงการสวนผักคนเมืองกล่าวว่า "ถ้าเรากินผักตามเกณฑ์มาตรฐาน คือ 400 กรัม/วัน เราจะต้องการผัก 146 กิโลกรัมต่อปี เท่ากับว่าเราควรจะปลูกผักให้ได้ประมาณเดือนละ 12 กิโลกรัม ซึ่งหากเราปลูกผักอย่างประณีต เราก็จะต้องการพื้นที่ประมาณ 7.5 ตารางเมตร ทำไม้เลื้อยด้วย แล้วปลูกผักหมุนเวียนแค่นี้ก็จะมีผักพอกินตลอดปี"

นี่อาจเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้คนเมืองพอมองเห็นช่องทางการทำเกษตรบนดาดฟ้าอย่างที่เขาทำกันได้บ้าง ที่จริง ๆ แล้วไม่ได้ต้องการพื้นที่กว้างใหญ่ แต่ถ้าเราตั้งใจ ก็สามารถสร้างอาหารให้เราได้กินได้ตลอดทั้งปี CT

รู้หรือไม่ สวนผักดาดฟ้าที่ใหญ่ที่สุดในโลกอยู่ที่กรุงปารีส ตั้งอยู่บน Paris Expo Porte de Versailles ศูนย์จัดแสดงสินค้าและนิทรรศการที่ใหญ่ที่สุดในฝรั่งเศส โดยมีขนาดใหญ่ถึง 2 สนามฟุตบอล (14,000 ตรม.)

ที่มา : thaicityfarm.com

VERTICAL FOREST

เมืองป่าแนวตั้ง ทางเลือกที่ (อาจ) รอดของคนเมือง

เรื่อง : วรรณเพ็ญ บุญเพ็ญ

แม้ตึกสูงสง่าระฟ้าจะดูเป็นสิ่งปลูกสร้างทันสมัย แต่การอาศัยอยู่เป็นแนวดิ่งของมนุษย์นั้นปรากฏให้เห็นกันมาตั้งแต่เมื่อหลายพันปีก่อนแล้ว ที่บ้างก็เป็นกลยุทธ์ในการอยู่ร่วมกันเพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งไม่ให้ชาวเมืองอื่นมารุกราน บ้างก็เพื่อให้ประชากรจำนวนมากได้อยู่ใกล้กับศูนย์กลางอาณาจักรและสะดวกต่อการค้าขายให้มากที่สุด

และปัจจุบันที่โลกกำลังเผชิญหน้ากับจำนวนประชากรที่ขยายขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติกลับลดน้อยสวนทางกัน การอาศัยในแนวตั้งดูเหมือนจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดที่มนุษย์จะสามารถใช้จัดการกับปัญหาเหล่านี้ได้ และเมื่อมนุษย์เราได้เรียนรู้แล้วว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมในขณะนี้จำเป็นต้องถึงคราวแก้ไขก่อนที่ทรัพยากรธรรมชาติจะหมดลงและบรรดาสัตว์ต่าง ๆ จะล้มหายตายจากไปเสียก่อน ตึกสูงระฟ้าบางแห่งจึงถึงคราวเปลี่ยนโฉมให้กลายเป็นอีก "พื้นที่สีเขียวในเมือง" ที่ไม่ได้เป็นเพียงที่พักอาศัยของมนุษย์เท่านั้น แต่ยังเป็นแหล่งพักพิงของธรรมชาติและช่วยเพิ่มความยั่งยืนให้โลกใบนี้ได้มีอายุนานขึ้นอีกด้วย มาดูกันว่าเมืองไหนในโลกที่กำลังตื่นตัวกับการเดินหน้าสร้างพื้นที่สีเขียวแนวตั้งที่เป็นมิตรกับทั้งผู้อาศัยและกับโลกของเรากันบ้าง

Photo by Max van den Oetelaar on Unsplash

MILAN, ITALY

BOSCO VERTICALE

ต้นแบบป่าสูงแห่งแรกในมิลาน

หากพูดถึงแนวคิดการสร้างป่าแนวตั้งในเมือง (Vertical Forest) สเตฟาโน โบเอรี (Stefano Boeri) สถาปนิกชาวอิตาเลียนคือผู้บุกเบิกแนวคิดนี้ให้เกิดขึ้นจริงมาตั้งแต่ปี 2014 โดยอาคารคู่สูง 27 ชั้น และ 18 ชั้น เพื่อการอยู่อาศัยหน้าตาสุดร่มรื่นในพื้นที่เขตปอร์โต นูโอวา กรุงมิลาน ประเทศอิตาลี เป็นที่รู้จักกันดีในภาษาอิตาเลียนว่า "Bosco Verticale" ซึ่งหมายถึงป่าแนวตั้งนั่นเอง โดยที่นี่สามารถคว้ารางวัลอาคารที่ดีที่สุดในโลกประจำปี 2015 จาก The Council on Tall Buildings and Urban Habitat (CTBUH) ไปได้อย่างไม่มีข้อโต้แย้ง และยังสามารถสร้างชื่อให้มิลานเป็นเมืองต้นแบบของการสร้างอาคารสวนป่าแนวตั้งแห่งแรกของโลกอีกด้วย

ไม่ใช่แค่รูปลักษณ์ภายนอกที่เต็มไปด้วยต้นไม้น้อยใหญ่แทนที่จะเป็นกระจกสะท้อนทันสมัยเหมือนตึกทั่วไปที่ทำให้อาคารสูงแห่งนี้โดดเด่นและแตกต่างเท่านั้น เพราะอาคาร Bosco Verticale ยังผ่านการเรียนรู้การคัดสรรพืชพรรณต่าง ๆ ที่นำเข้ามาปลูกในอาคาร โดยการทดลองปลูกต้นไม้ในสภาพอากาศที่มีลมแรงและเรียนรู้ว่าต้นไม้แต่ละประเภทจะสามารถเติบโตได้ดีในสภาพแวดล้อมแบบใด ไม่ว่าจะจากปัจจัยด้านภูมิอากาศอย่างทิศทางของแสง ลม ความชื้น ฤดูกาลที่แตกต่างไปจนถึงขนาดของพื้นที่ในอาคารและทิศทางของตึก ปัจจุบันอาคารแห่งนี้จึงสามารถปลูกต้นไม้ใหญ่ได้มากถึง 700 ต้น รวมถึงไม้ยืนต้นขนาดเล็กและพุ่มไม้น้อย ๆ อีกกว่า 20,000 ต้น เทียบเท่ากับพื้นที่ป่าขนาด 20,000 ตารางเมตรเลยทีเดียว ซึ่งป่าในเมืองแนวตั้งนี้ยังช่วยโลกเพิ่มก๊าซออกซิเจนและลดก๊าซเรือนกระจกได้มากถึง 30 ตันต่อปี ช่วยลดปัญหามลพิษทางเสียง อากาศและฝุ่นควันให้กับผู้พักอาศัย เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพให้กับเมืองใหญ่ที่สามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งพักพิงให้กับสัตว์เล็กและนกในเมืองกว่า 20 สายพันธุ์ รวมทั้งแมลงต่าง ๆ อีกมากมาย

และหากมองให้ลึกลงไปถึงระบบการจัดการอาคาร Bosco Verticale ยังเป็นอาคารที่สามารถผลิตไฟฟ้าได้เองด้วยแผงพลังงานโซลาร์เซลล์ร่วมกับการใช้พลังงานความร้อนสะอาดใต้พิภพ พร้อมกับการมีระบบจัดการนำน้ำที่ใช้แล้ว (Grey Water) กลับมาใช้ใหม่เพื่อดูแลต้นไม้น้อยใหญ่ในอาคารได้ด้วยเช่นกัน อาคารแห่งนี้จึงถือเป็นต้นแบบของ Vertical Forest ที่ช่วยสร้างระบบนิเวศอันเป็นมิตรกับผู้คนและสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดอาคารหนึ่งของโลก

Photo by Andrea Cherchi

Library of Trees

เมื่อก้าวเท้าออกมาจากอาคารป่าแนวตั้ง Bosco Verticale เพียงไม่กี่ร้อยเมตร ก็จะเจอกรีนสเปซอีกแห่งหนึ่งซึ่งออกแบบโดยสถาปนิกชาวดัตช์ เปตรา เบลสส์ (Petra Blaisse) ที่ตั้งใจทำให้พื้นที่สีเขียวกลางกรุงมิลานแห่งนี้เป็นที่พักของต้นไม้ที่ไร้พรมแดน สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ทุกเส้นทาง เพื่อเปิดรับผู้คนให้ได้ชื่นชมสวนพฤกษศาสตร์แบบใหม่ที่สามารถใช้พื้นที่สีเขียวทำกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ เคียงข้างกับการอยู่ท่ามกลางเพื่อนที่สุขสงบที่สุดอย่างต้นไม้ได้ตลอดทั้งวัน

โดยพื้นที่สีเขียวขนาดเกือบ 1 แสนตารางเมตรแห่งนี้ ไม่ได้มีเส้นทางกั้นระหว่างทางคนวิ่งหรือทางปั่นจักรยานเป็นสัดส่วนชัดเจนเหมือนอย่างสวนสาธารณะกลางเมืองทั่วไป หากแต่เป็นสวนรูปทรงเรขาคณิตแปลกตาที่มีเส้นทางทับซ้อนแต่เชื่อมต่อถึงกันได้ทั่ว และยังยึดโยงต่อกันด้วยสวนป่าทรงกลมที่ตั้งใจคัดเลือกต้นไม้ตามประเภทและสีสันกว่า 135,000 ต้น รวมกว่า 100 สายพันธุ์ อันจะเติบโตเป็นเสมือนหลังคาของห้องสมุดต้นไม้ที่ให้โครงสร้างและสีที่หลากหลายตามฤดูกาลที่เปลี่ยนไป

LIUZHOU, CHINA
FOREST CITY
สวนป่าในเมืองแห่งแรกของเอเชีย

เมื่อมลพิษทางอากาศในหลิ่วโจว (Liuzhou City) หนึ่งในเมืองอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ทางตอนใต้ของจีนกำลังเข้าสู่ขั้นวิกฤต รัฐบาลจีนจึงเลือกจัดการปัญหานี้ด้วยวิธีการที่ยั่งยืน โดยการเจริญรอยตามความสำเร็จของการสร้างอาคารสวนป่าแนวตั้งอย่าง Bosco Verticale แต่เล่นใหญ่กว่านั้น ด้วยการสร้างทั้งเมืองที่ประกอบด้วยหลายร้อยอาคารให้ปกคลุมด้วยพืชพันธุ์ไม้ทั้งหมด และนั่นทำให้จีนเป็นประเทศแรกในเอเชียและในโลกที่จะมี "เมืองสวนป่า" (Forest City) ที่เริ่มต้นก่อสร้างแล้วในขณะนี้

"มันเป็นเหมือนการปลูกถ่ายอวัยวะใหม่ที่คุณจะได้สร้างความหลากหลายทางชีวภาพที่น่าทึ่ง ซึ่งสามารถลดก๊าซเรือนกระจก เพิ่มการผลิตออกซิเจน ลดฝุ่น และช่วยทำให้อากาศดีขึ้น ให้เกิดขึ้นท่ามกลางเมืองที่มีความหนาแน่นสูงและเคยมีปัญหามลพิษ" สเตฟาโน โบเอรี กล่าวถึงความท้าทายในการรับโปรเจ็กต์ครั้งใหญ่ที่ต้องเนรมิตเมืองสวนป่าให้กับรัฐบาลจีน โดยเริ่มแรกรัฐบาลจีนได้พยายามหาทางรับมือกับเมืองที่ขยายมากขึ้น จากการที่ทุก ๆ ปีจะมีชาวจีนจากแถบชนบทอพยพเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่อย่างหลิ่วโจว ซึ่งการขยายเมืองแบบกระจัดกระจาย (Suburban Sprawl) แบบเดิมมีก็แต่จะสร้างปัญหาเรื่องมลพิษทางอากาศ และไม่สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เมื่อทางรัฐบาลจีนได้เห็นความสำเร็จของโปรเจ็กต์ Bosco Verticale ที่มิลาน จึงได้จุดประกายความหวังครั้งใหม่ในการลบภาพลักษณ์เมืองอุตสาหกรรมที่เคยปกคลุมด้วยฝุ่นควันให้กลายเป็นเมืองที่เต็มไปด้วยความเขียวชอุ่มที่ครอบคลุมพื้นที่กว่า 1,100 ไร่ ที่ซึ่งบรรดาอาคารเพื่อการอยู่อาศัย โรงเรียน และสำนักงานน้อยใหญ่ต่าง ๆ เกือบ 200 อาคาร พร้อมพื้นที่สาธารณะจะปกคลุมด้วยพืชพันธุ์นานากว่า 1 ล้านต้น คล้ายเป็นป่าในเมืองที่น่าอยู่ให้กับประชาชน

และไม่ใช่เพียงการพึ่งพาต้นไม้ให้ช่วยสร้างความร่มรื่นและช่วยลดปัญหาด้านมลพิษทางอากาศเท่านั้น แต่ระบบการจัดการของสวนป่าในเมืองนี้จะอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างธรรมชาติกับเทคโนโลยีที่จะช่วยเมืองลดการปล่อยมลพิษลงให้น้อยที่สุด บางอาคารจะใช้พลังงานสะอาดทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานความร้อนใต้พิภพ รวมทั้งการวางระบบการสัญจรให้เป็นเมืองเดินได้ที่เน้นให้ประชาชนใช้การเดินหรือปั่นจักรยานเป็นหลัก รวมทั้งในอนาคตทางรัฐบาลก็มีแผนจะส่งเสริมให้ประชาชนใช้รถยนต์ไฟฟ้าให้มากขึ้นด้วยเช่นกัน และหากโครงการนี้เสร็จสมบูรณ์เป็นที่เรียบร้อยก็คาดกันว่า เมืองสวนป่าของจีนจะช่วยโลกดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้ปีละ 10,000 ตัน เพิ่มการผลิตก๊าซออกซิเจนได้กว่า 900 ตัน รวมทั้งใบไม้ที่ให้ร่มเงากับอาคารและทางเดินจะช่วยลดอุณหภูมิ ทำให้เมืองลดค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ได้อีกมาก อีกทั้งสวนป่าในเมืองยังเป็นแหล่งที่อยู่ให้กับสัตว์น้อยใหญ่ได้อีกหลากหลายสายพันธุ์ ลดมลภาวะทางเสียงและอากาศ และเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับชาวเมืองได้อย่างไม่ต้องสงสัย

โดยโปรเจ็กต์การสร้างป่าในเมืองที่ประกอบด้วยอาคารป่าแนวตั้งในลักษณะนี้มีต้นทุนสูงกว่าการสร้างอาคารทั่วไปเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น ทำให้หลายเมืองทั่วโลกในตอนนี้ไม่ว่าจะในปารีส ยูเทรกต์ ไคโร และโลซาน เริ่มพัฒนาแนวทางการสร้างป่าในเมืองแนวตั้งเป็นของตัวเองกันแล้วเช่นกัน "ผมคิดว่าภายในสองหรือสามปีต่อจากนี้จะมีสถาปนิกคนอื่น ๆ ที่เลียนแบบหรือพัฒนาแนวทางการสร้างป่าในเมืองอย่างที่พวกเราทำอยู่ แต่พวกเราไม่ได้คิดจะจดลิขสิทธิ์อะไรเลย และหวังด้วยว่าสถาปนิกคนอื่น ๆ จะพัฒนาโปรเจ็กต์ลักษณะนี้ได้ดีกว่าเราในอนาคต" สเตฟาโน โบเอรี กล่าวทิ้งท้าย

1000 Trees

"ป่าคอนกรีต" อาจเป็นคำเปรียบเปรยของเมืองใหญ่ทันสมัยที่เต็มไปด้วยตึกสูงระฟ้าแลดูแห้งแล้งไร้ชีวิตชีวา แต่เมื่อเขตชานเมืองสร้างสรรค์ในเซี่ยงไฮ้ที่รู้จักกันในชื่อว่า "M50 Art District" ได้ลงมือพัฒนาโครงการใหม่ "1000 Trees" ที่ได้นักออกแบบมือดีชาวอังกฤษ โทมัส เฮเธอร์วิก (Thomas Heatherwick) มาสร้างสรรค์อาคารมิกซ์ยูสที่เป็นทั้งที่พักอาศัย อาร์ตแกลเลอรี และสำนักงานอื่น ๆ ที่ครอบคลุมพื้นที่กว่า 300,000 ตารางเมตรให้มีลักษณะคล้ายภูเขาคู่ปกคลุมด้วยต้นไม้ 1,000 ต้น โดดเด่นอยู่ริมแม่น้ำท่ามกลางป่าคอนกรีตกลางเมืองเซี่ยงไฮ้ ก็ทำให้โปรเจ็กต์นี้ได้รับความสนใจไม่น้อย เพราะนอกจากการออกแบบทางสถาปัตยกรรมที่เน้นฟังก์ชันการใช้สอยที่สามารถตอบโจทย์ชาวเมืองสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดีแล้ว รูปแบบการสร้างอาคารให้เป็นเหมือนภูเขาในเมืองใหญ่ ที่โครงสร้างเสาแต่ละต้นจะเป็นเสมือนสวนหย่อมและแหล่งโอเอซิสส่วนตัวอันประกอบด้วยพืชพันธุ์ไม้น้อยใหญ่รวมกันประมาณ 25,000 ต้น จำนวนกว่า 46 สายพันธุ์ที่ปกคลุมอยู่ทั่วทั้งอาคาร ก็สามารถสร้างความรื่นรมย์ให้ชาวเมืองเหมือนได้อยู่ใกล้ชิดกับภูเขาเขียวขจีในเมืองทันสมัยอย่างเซี่ยงไฮ้ได้ตลอดปีเช่นกัน

PARIS, FRANCE

M6B2 Tower of Biodiversity อาคารของเมล็ดพันธุ์แห่งความยั่งยืน

แม้แนวคิดการอยู่ในอาคารสูงจะขัดกับวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในสไตล์หมู่บ้านแบบฝรั่งเศส แต่เมื่อเมืองจำเป็นต้องขยับขยาย การอยู่อาศัยในตึกสูงก็เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงได้ยาก สถาปนิกเอดูอาร์ด ฟร็องซัวส์ (Edouard Francois) จึงออกแบบอาคารประเภทอยู่อาศัย M6B2 Tower ในกรุงปารีสให้น่าอยู่และมีประโยชน์กับเมืองมากขึ้น โดยการวางแผนให้ตึกสูงแห่งนี้เป็นดั่งแหล่งเพาะเมล็ดพันธุ์พืชต่าง ๆ ที่จะแพร่ขยายอาณาจักรสีเขียวออกไปได้ยามเมื่อสายลมพัดผ่านให้เมล็ดพันธุ์บนตึกสูงแห่งนี้ปลิวไปทั่วปารีส

M6B2 Tower คืออพาร์ตเมนต์สีเขียวสูง 16 ชั้นในกรุงปารีสริมแม่น้ำแซน ที่ถูกออกแบบเพื่อให้ทั้งคนและพืชพันธุ์ต่าง ๆ ได้พักอาศัยและเติบโตในกรุงปารีสโดยเฉพาะ โดยบริเวณองค์ประกอบหน้าอาคาร (Façade) ของตึกจะมีโครงสร้างเป็นตาข่ายสแตนเลสที่ขยายไปจนถึงหลังคาและสวนบนชั้นดาดฟ้า ซึ่งทำหน้าที่ให้พืชพันธุ์ไม้เลื้อยสามารถเติบโตได้ดีที่สุดและช่วยให้เมล็ดพันธุ์กระจายไปตามแรงลมได้ไกลที่สุดเช่นกัน ส่วนบริเวณชั้นในถัดมาจะประกอบด้วยแผงไทเทเนียมรีไซเคิลสีเขียวที่จะช่วยสะท้อนแสงให้ตัวอาคารมีความงามรื่นรมย์คล้ายผนังมอสในผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์ ซึ่งต่อจากนี้ไปอีก 20 ปี อาคารแห่งนี้จะไม่เพียงเป็นที่อยู่ของไม้เลื้อยพันธุ์ต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังคาดหวังจะปลูกต้นไม้ใหญ่อย่างต้นโอ๊กและต้นสนให้ได้เติบโตและออกเป็นเมล็ดพันธุ์เพื่อปลูกในกรุงปารีสต่อไปอีกด้วย

Paris Rooftop ฟาร์มดาดฟ้าที่ใหญ่ที่สุดในโลก

เพราะนโยบายของเมืองปารีสที่มีแผนจะพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเมืองให้มากขึ้นจนถึง 100 เฮกเตอร์ให้ได้ภายในปี 2020 โปรเจ็กต์การสร้างสวนในเมืองที่คิดเป็นพื้นที่ 1 ใน 3 ของแผนการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนครั้งนี้ จึงกำลังทำให้ปารีสกลายเป็นเจ้าของพื้นที่สวนในเมืองที่ใหญ่ที่สุดในโลก

Agripolis บริษัทที่รับผิดชอบการพัฒนาฟาร์มในกรุงปารีสมาแล้วมากมายได้เล็งเห็นการสร้างประโยชน์ของพื้นที่ว่างในเมือง อย่างเช่นพื้นที่ที่ถูกทิ้งร้างและชั้นดาดฟ้าบนอาคารต่าง ๆ ให้กลายเป็นสวนในเมือง โดยโครงการพัฒนาพื้นที่สวนในเมืองที่ใหญ่ที่สุดในโลกครั้งนี้ จะพัฒนาพื้นที่ดาดฟ้าบนศูนย์จัดแสดงสินค้าและนิทรรศการที่ใหญ่ที่สุดในฝรั่งเศส Paris Expo Porte de Versailles ซึ่งกินพื้นที่ประมาณ 14,000 ตารางเมตร หรือเทียบเท่ากับ 2 สนามฟุตบอล ให้กลายเป็นสวนในเมืองแบบเปิดที่สามารถปลูกพืชผักจำนวนกว่า 30 สายพันธุ์ให้เติบโตด้วยการปลูกแบบแอโรโพนิกส์ (Aeroponic) ที่ไม่จำเป็นต้องใช้ดินและใช้ปริมาณน้ำน้อยในพื้นที่การปลูกที่จำกัด โดยสวนในเมืองแห่งนี้จะเปิดให้ผู้เข้าชมหรือคนเมืองได้เข้ามาซื้อผลผลิตที่ปลอดภัย และเป็นแหล่งเรียนรู้การทำสวนในเมืองด้วยตัวเอง รวมทั้งยังเปิดพื้นที่ให้ชาวเมืองได้เช่าปลูกพืชผลเป็นของตัวเองอีกด้วย

FOREST VERTICAL
สายใยธรรมชาติที่มนุษย์ก็ไม่อาจสร้าง

แน่นอนว่าการปลูกป่าให้อยู่บนตึกสูงไม่อาจสร้างความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและเกื้อกูลกันอย่างเป็นธรรมชาติได้เท่ากับผืนป่าจริง ๆ และความพยายามในการสร้างป่าแนวตั้งในเมืองที่ไม่เป็นธรรมชาตินี้ก็ยังเป็นที่กังขาว่าจะช่วยสร้างความยั่งยืนได้มากน้อยแค่ไหน จะคุ้มกับค่าใช้จ่ายที่ต้องบำรุงรักษาหรือไม่ หรือนี่จะเป็นเพียงแค่เทรนด์การอยู่อาศัยของคนเมืองผู้มีอันจะกินที่มีโอกาสได้สัมผัสกับธรรมชาติประดิษฐ์ และหวังว่าอาคารเหล่านี้จะเป็นตัวช่วยสร้างความยั่งยืนให้กับเมืองได้ในระยะยาว อย่างไรก็แล้วแต่ แม้วิธีการที่จะแก้ปัญหาจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วด้วยการพัฒนาอาคารที่ยั่งยืนหรือการสร้างพื้นที่สีเขียวจะยังคงต้องศึกษาถึงปัจจัยความเหมาะของพื้นที่ในเมืองนั้น ๆ กันต่อไป แต่ความพยายามในการโอบรับและช่วยสร้างระบบนิเวศธรรมชาติให้เกิดขึ้นเพื่อให้มนุษย์ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับธรรมชาติกันอีกสักนิด ก็น่าจะเป็นเรื่องที่น่าเอาใจช่วยไม่น้อย CT

ที่มา : บทความ "A Brief History Of Vertical Structures" จาก verticalcity.org / บทความ "Heatherwick Studio's Mixed-Use `1000 Trees' Development Takes Shape In Shanghai" (พฤศจิกายน 2019) จาก Designboom.com / บทความ "Inside China's Plan For A Massive Forest-Covered City" (กรกฎาคม 2017) จาก fastcompany.com / บทความ "Milan's High-Rise Vertical Forest Takes Root" (พฤศจิกายน 2018) จาก lonelyplanet.com / บทความ "Paris Is Opening The World's Largest Urban Rooftop Farm" (สิงหาคม 2019) จาก weforum.org / บทความ "World's Largest Urban Farm To Open - On A Paris Rooftop" (สิงหาคม 2019) จาก theguardian.com / บทความ "M6B2 Tower of Biodiversity" (สิงหาคม 2017) จาก esigningbuildings.co.uk / บทความ "Milan's Library Of Trees Is Finally Open" (ธันวาคม 2018) จาก lonelyplanet.com / บทความ "เมืองสวนป่าหลิวโจวความต่างที่ลงตัวแห่งแรกของโลก" (ตุลาคม 2017) จาก thaibizchina.com / บทความ "Stefano Boeri ผู้เปลี่ยนแปลงเมืองด้วยต้นไม้ใหญ่ เจ้าของผลงาน Bosco Verticale" (ธันวาคม 2019) จาก citycracker.co

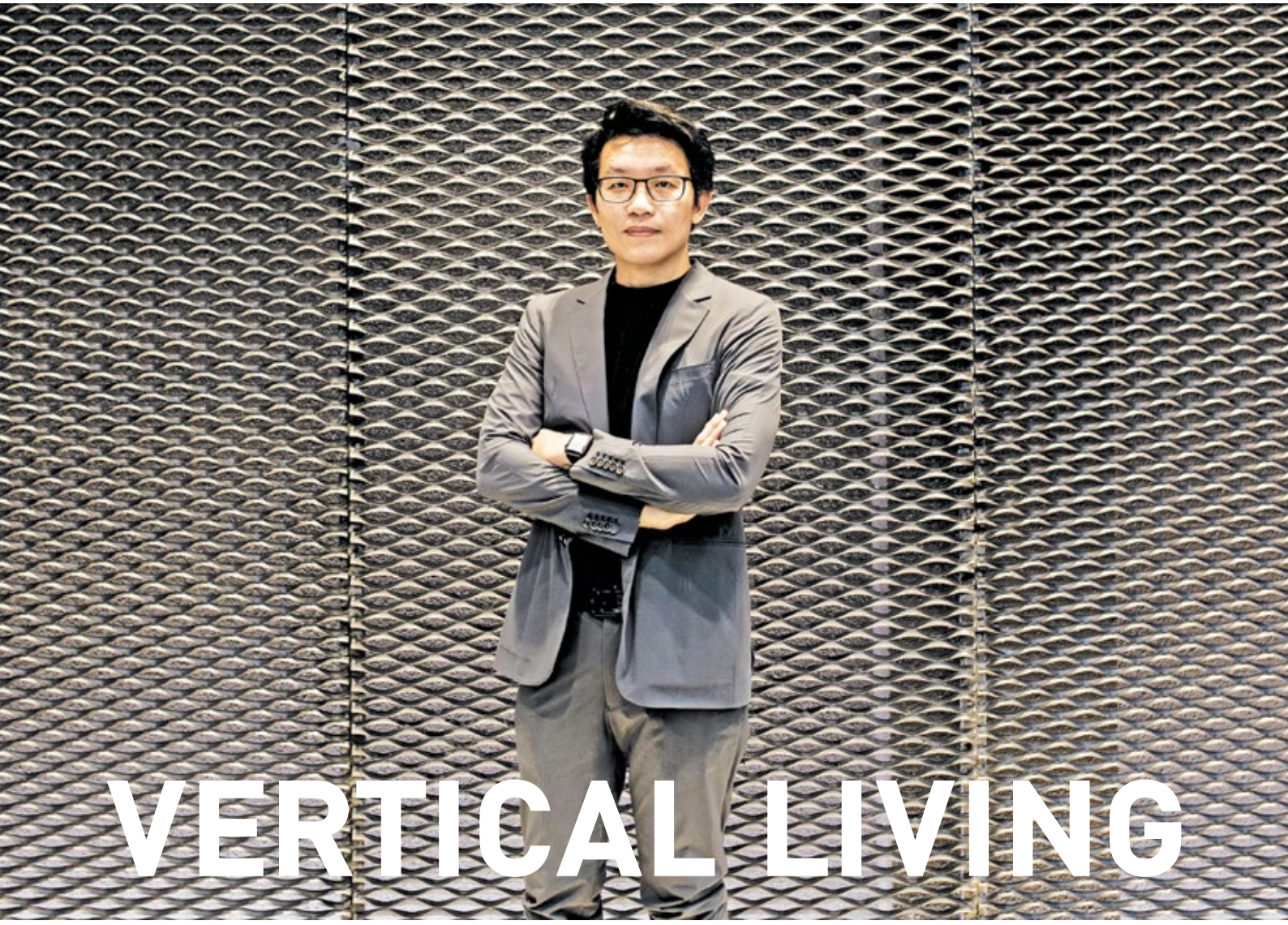

VERTICAL LIVING กับอนาคตของเมืองไทย

คุยกับไพทยา บัญชากิติคุณ แห่ง ATOM Design

เรื่อง : ปิยพร อรุณเกรียงไกร I **ภาพ** : ภีร์รา ดิษฐากรณ์

ปี 2020 เป็นปีที่เต็มไปด้วยความท้าทายที่ประดังหน้าเข้ามาพร้อมกัน ตั้งแต่วิกฤติสภาพอากาศ สัญญาณของเศรษฐกิจตกต่ำ มาจนถึงปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ในขณะที่จำนวนผู้อยู่อาศัยในเมืองยังคงเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อัตราการเติบโตของจำนวนประชากรในเขตเมืองในไทยเฉลี่ยอยู่ที่ปีละ 4% แล้วโฉมหน้าของที่อยู่อาศัยในเมืองควรเป็นอย่างไร จึงจะตอบโจทย์ความต้องการอันหลากหลายและการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อน

ปอย-ไพทยา บัญชากิติคุณ ผู้ก่อตั้ง ATOM Design บริษัทสถาปนิกชั้นนำที่ออกแบบอาคารพาณิชย์และที่อยู่อาศัยให้กับนักพัฒนารายใหญ่ของประเทศ บอกกับเราว่า ยังไม่มีคำตอบตายตัว เพราะโจทย์ของนักออกแบบในศตวรรษนี้ไม่ใช่แค่การตอบโจทย์ตัวเลขการตลาด หรือคำนึงถึงผู้อยู่อาศัยอย่างเดียว แต่เป็นการร่วมมือกันหาทางออกให้กับเมือง

ทำไมคุณจึงสนใจงานออกแบบสถาปัตยกรรมประเภทอาคารสูงและที่พักอาศัยในเมือง

ผมเป็นสถาปนิกมา 20 ปี ได้ทำงานมาทุกประเภทอาคาร ตั้งแต่ขนาดเล็ก ร้านค้า บ้าน จนถึงอาคารขนาดใหญ่ทั้งแนวราบและอาคารสูง เช่น คอนโด โรงแรม ออฟฟิศ พิพิธภัณฑ์ ให้กับนักพัฒนาโครงการต่าง ๆ การที่เริ่มทำงานจากงานขนาดเล็ก ซึ่งส่วนมากเป็นการออกแบบบ้าน เราจะสามารถตรวจงานก่อสร้างและควบคุมคุณภาพงานได้ละเอียด เพราะเจ้าของโครงการก็คาดหวังให้คุณภาพงานออกมาดีที่สุดเพราะเป็นผู้อยู่อาศัยหรือผู้ใช้งานอาคารสถานที่นั้น ๆ เอง แต่ตอนเริ่มทำโครงการขนาดใหญ่เมื่อประมาณ 10 ปีที่แล้ว ปรากฏว่าการควบคุมคุณภาพงานแทบเป็นไปไม่ได้เลย ผู้พัฒนาโครงการไม่ใช่คนอยู่อาศัย เราควบคุมงานขนาดใหญ่ไม่ได้ทุกรายละเอียดด้วยข้อจำกัดเรื่องเวลา งบประมาณ และทีมงานก่อสร้าง ตอนนั้นผมคุยกับพาร์ตเนอร์ว่าจะถอดใจไม่ทำโครงการใหญ่ดีไหม เพราะรู้สึกเสียดายที่ผลงานออกมาไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควรจะเป็น แต่สุดท้ายเรามองว่า ถ้าเจอปัญหาแล้วไม่พยายามเข้าไปแก้ไข ปัญหาก็จะยังคงอยู่อย่างนั้น

งานออกแบบอาคารขนาดใหญ่โดยเฉพาะอาคารสูงมันเป็นปัญหาก็จริง แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นอนาคตของเมือง การเติบโตของเมืองในแนวตั้งถือเป็นวิธีแก้ปัญหาการอยู่อาศัยในเมืองที่มีประชากรหนาแน่นแบบหนึ่ง ความตั้งใจของเราคือ จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่พบได้อย่างไร เราพอจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมทัศนคติที่ดีในการพัฒนาโครงการ เพื่อให้เมืองนี้เติบโตไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ไหม

นิยามการทำงานของ ATOM Design คืออะไร

ตอนตั้งบริษัท เราอยากได้ชื่อที่จดจำง่าย และคิดว่าคงเป็นบริษัทที่ไม่ใหญ่โตมาก มีทีมงานเล็ก ๆ ที่มีพละกำลังมากหน่อย และ "อะตอม" ก็เป็นอนุภาคขนาดเล็กที่เป็นจุดเริ่มต้นของทุกสิ่ง เป็นสิ่งเล็ก ๆ ที่มีความสำคัญ ชื่อนี้ยังสื่อถึงความเป็นเด็ก (Young Spirit) และไปพ้องกับเจ้าหนูอะตอม ซึ่งเป็นตัวการ์ตูนที่สะท้อนถึงความหมายของสิ่งที่เราคิดได้ดี

ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาเรามีโอกาสทำงานและเป็นที่รู้จักมากขึ้น โดยเฉพาะกับเจ้าของโครงการที่เป็นสายนักพัฒนา เราพยายามตอบโจทย์พื้นฐานของโครงการให้ได้ดีที่สุด ในขณะเดียวกันก็พยายามให้โครงการมีความพิเศษในเรื่องของดีไซน์ด้วยโจทย์การออกแบบงานประเภทอาคารสูงในเมือง (High-Rise Building) ที่มีข้อจำกัดมหาศาล ไม่ว่าจะเป็นสำนักงาน โรงแรม หรือที่พักอาศัย โดยเฉพาะคอนโดมิเนียมซึ่งมีเรื่องพื้นที่ขายเข้ามาเกี่ยวข้อง เราต้องจัดสรรสัดส่วนพื้นที่ขายต่อพื้นที่ก่อสร้างให้ได้ตามเป้า และเผชิญกับข้อจำกัดทางกฎหมายในทุกเรื่อง เช่น พื้นที่สีเขียว เรื่องชุมชนและเพื่อนบ้าน ดังนั้นแค่ทำงานให้ตอบโจทย์พื้นฐานก็ยากแล้ว แต่เราจะตอบโจทย์อย่างไรให้ได้ความพิเศษด้านดีไซน์ ทำให้โครงการมีเอกลักษณ์ มีจุดขาย มีประโยชน์ใช้สอยที่จะช่วยให้คนอยู่อาศัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดภายใต้ข้อจำกัดรอบด้าน โดยเฉพาะเรื่องงบประมาณการก่อสร้าง ดังนั้นเป้าหมายของเราคือ ต้องคิดว่าจะบริหารทุกข้อจำกัดอย่างไรให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ทัศนคติเรื่องนี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เรามีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และมีเทคนิคที่หลากหลายทำให้นักพัฒนาเริ่มจดจำผลงานของเรา

คุณมีวิธีบาลานซ์ความต้องการระหว่างนักพัฒนา นักออกแบบและผู้อยู่อาศัยอย่างไร

เรามอง 'ผู้อยู่อาศัย' เป็นตัวตั้งต้นทุกครั้ง เพราะเป็นคนที่จะเข้ามาอยู่จริง ๆ นักพัฒนาจะมีโจทย์ขัดเจนอยู่แล้ว เช่น งบประมาณ เทคนิคการก่อสร้างที่สามารถสร้างได้อย่างรวดเร็วและคุมคุณภาพได้ง่าย เราต้องตอบโจทย์พื้นฐานเหล่านี้ให้ได้ก่อนที่จะใส่ความพิเศษส่วนอื่นเข้าไป แล้วหันมาพัฒนาในเชิงคุณภาพมากขึ้น เช่น สมัยก่อนคอนโดมิเนียมไม่มีพื้นที่ส่วนกลางมากนัก เมื่อคนสามารถซื้อพื้นที่อาศัยที่มีขนาดไม่ใหญ่มาก พื้นที่ส่วนกลางจึงเป็นสิ่งสำคัญ เราได้พูดคุยกับนักพัฒนาขอให้ขยายสัดส่วนพื้นที่ส่วนกลางและลดปริมาณพื้นที่ขายลงสักนิด ภายหลังเราพบว่าโครงการที่ทำและเปิดใช้งานมาแล้ว 4-5 ปี พื้นที่ส่วนกลางที่เตรียมไว้มีคนใช้งานกันอย่างจริงจัง เราก็มีความสุขที่ได้ตอบโจทย์ความต้องการของผู้อยู่อาศัย

จากประสบการณ์ที่ผ่านมา พบอะไรที่น่าสนใจ ทั้งจากฝ่ายลูกค้าและผู้อยู่อาศัย

ในเชิงสังคม คนชอบมองว่านักพัฒนาหรือดีเวลอปเปอร์จะเข้าไปสร้างปัญหาให้กับชุมชนเดิม ทำให้เมืองยิ่งหนาแน่นแออัด หรือมีคุณภาพแย่ลง แต่จากการทำงานกับนักพัฒนามากมาย เรายืนยันว่าโดยพื้นฐานแล้วนักพัฒนาทุกรายมุ่งหวังที่จะทำให้เมืองนี้ดีขึ้น แต่ด้วยข้อจำกัดหลาย ๆ ด้าน ทำให้บางครั้งเรายังไม่สามารถตอบโจทย์ของเมืองและสังคมได้ถึงที่สุด ผมคิดว่าทัศนคติเป็นสิ่งสำคัญอันดับต้น ๆ การทำงานกับคนจำนวนมากที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบต่างกัน แค่การแก้ปัญหาที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ก็ยากแล้ว จะทำอย่างไรให้แต่ละฝ่ายรับผิดชอบหน้าที่ของตัวเองควบคู่ไปกับการคำนึงถึงปัญหาอื่น ๆ ในภาพใหญ่ด้วย เช่น เรื่องคุณภาพงานหรือผลกระทบที่เกิดกับชุมชน เมือง และสังคม ทำอย่างไรให้ช่างเห็นความสำคัญและคุณภาพของงานที่ตัวเองสร้าง เพราะคนอยู่อาศัยจะต้องเจอกับปัญหาการใช้งานของอาคารไปอีกนาน ถ้าหากอาคารไม่ได้คุณภาพ

เห็นได้ชัดว่าเทรนด์ที่อยู่อาศัยในกรุงเทพฯ มุ่งเน้นเรื่องการเติบโตของคอนโดมิเนียมตามเส้นรถไฟฟ้า พื้นที่เหล่านี้จะตอบโจทย์การอยู่อาศัยของคนต่างวัย และสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทยได้อย่างไร

ทุกวันนี้ไลฟ์สไตล์ของคนเมืองมีข้อจำกัดเรื่องเวลา ปัญหาการจราจรยังเป็นปัญหาใหญ่ ที่อยู่อาศัยที่อยู่ติดระบบขนส่งมวลชนจึงช่วยประหยัดเวลาและคืนเวลาให้กับชีวิตคนเมืองได้ดี

> การอยู่อาศัยแบบผสมช่วงอายุ (Multi-generation) เป็นสิ่งที่สังคมต้องการ เพราะน่าจะช่วยลดปัญหาทางสังคมได้หลายมิติและเพิ่มชีวิตชีวากับคนต่างรุ่นได้ด้วย

สำหรับประเด็นการอยู่ร่วมกันของคนต่างเจเนอเรชันในสังคมผู้สูงอายุ ถ้ามองย้อนกลับไป 30-40 ปีที่แล้ว สังคมไทยหรือสังคมไทยเชื้อสายจีนจะอยู่กันแบบครอบครัวใหญ่ อยู่แบบ Multi-generation ซึ่งก็คือ การอยู่ร่วมกันแบบผสมช่วงอายุมาตั้งแต่รุ่นทวด ปู่ ย่า พ่อแม่ และลูกหลาน เพียงแต่ประมาณ 10-20 ปีที่ผ่านมา ด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ ทำให้คนจำเป็นต้องย้ายเข้ามาอยู่ในเมือง และแยกกันอยู่ตามไลฟ์สไตล์ของคนแต่ละช่วงอายุกันมากขึ้น

ที่จริงแล้วเมืองอย่างสิงคโปร์หรือฮ่องกงก็มีพื้นที่อยู่อาศัยที่มีความหนาแน่นสูงเช่นกัน แต่ประชาชนก็ยังอยู่แบบครอบครัวใหญ่ได้ สิงคโปร์มีคอนโดมิเนียมขนาดห้องแบบ 100 -200 กว่าตารางเมตรที่อยู่กันเป็นครอบครัว การมีขนาดพื้นที่เหมาะสมสำหรับครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรก ๆ ที่ตอบโจทย์เรื่องนี้ รวมไปถึงการจัดเตรียมพื้นที่ส่วนกลาง มีสวนพักผ่อน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับคนทุกช่วงวัยได้มากขึ้น การออกแบบที่อยู่อาศัยให้ตอบโจทย์คนต่างอายุในเชิงกายภาพไม่ใช่เรื่องยากนัก เช่น การปรับใช้แนวคิดการออกแบบ Universal Design ที่คำนึงถึงทุกคน แต่ยังมีมิติทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต้องพัฒนาไปด้วยกัน ทำอย่างไรให้คนต่างวัยที่มีไลฟ์สไตล์ต่างกัน สามารถอยู่อย่างเอื้อเฟื้อกันได้นั่นคือสิ่งสำคัญ

ในอดีตคนไทยอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ในบ้านซึ่งมีพื้นที่ใช้สอยเยอะ การมาอยู่ร่วมกันในพื้นที่จำกัดแบบคอนโดมิเนียมจะรองรับความต้องการของคนแต่ละวัยได้อย่างไร

เราสนใจเรื่องพื้นที่ทางสังคม (Communal Space) พื้นที่ส่วนกลางที่ตอบรับไลฟ์สไตล์และกิจกรรมของคนแต่ละวัยได้เหมาะสม เปิดโอกาสให้คนได้พบปะกันและมีปฏิสัมพันธ์กัน ผมมองว่าการอยู่อาศัยแบบผสมช่วงอายุ (Multi-generation) เป็นสิ่งที่สังคมต้องการ เพราะน่าจะช่วยลดปัญหาทางสังคมได้หลายมิติและเพิ่มชีวิตชีวากับคนต่างรุ่นได้ด้วย ในบางประเทศมีโมเดลการอยู่อาศัยที่ผู้สูงอายุมีกำลังซื้อและแบ่งห้องให้นักศึกษามาเช่า ทำให้คนต่างวัยมีโอกาสได้พบปะพูดคุยกัน ถือเป็นแนวทางแก้ปัญหาของผู้สูงอายุที่ต้องอยู่ตามลำพังและเป็นโมเดลหนึ่งที่เรากำลังศึกษากับนักพัฒนาว่าเราจะช่วยตอบโจทย์เรื่องนี้ด้วยการออกแบบได้อย่างไร โดยคำนึงถึงปัจจัยพื้นฐานการจัดสรรพื้นที่ส่วนกลางให้แต่ละคนอยู่ร่วมกันได้ โดยคงความเป็นส่วนตัวด้วย

เทรนด์ของโลกยังมีเรื่องการเติบโตของกลุ่มผู้ประกอบการและธุรกิจสตาร์ตอัพ ที่ใช้โคเวิร์กกิงในการทำงาน พื้นที่ลักษณะนี้เปิดโอกาสให้คนต่างวัย ต่างประสบการณ์ ต่างขนาดธุรกิจ มาอยู่ร่วมกัน และได้พบปะพูดคุยกันแบบไม่เป็นทางการมาก ซึ่งส่งผลดีกับการพัฒนาด้านนวัตกรรมและธุรกิจ ไปจนถึงการพัฒนาระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างสภาพอากาศ ฝุ่นละออง PM 2.5 ก็เป็นประเด็นที่ผู้บริโภคยุคนี้กังวลเช่นกัน

คุณภาพอากาศและคุณภาพการอยู่อาศัยเป็นสิ่งที่ทุกคนคำนึงถึงเป็นอันดับต้น ๆ ในปัจจุบัน เมื่อก่อนเราออกแบบอาคารที่มีการแลกเปลี่ยนคุณภาพอากาศระหว่างภายในกับภายนอกอาคาร แต่ตอนนี้อากาศภายนอกมีมลพิษมากขึ้น เรามองแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย Passive Design และ Active Design ร่วมกันเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด เช่น การนำต้นไม้ที่มีคุณสมบัติช่วยดักฝุ่นมาปรับใช้ ขณะเดียวกันก็เพิ่มอุปกรณ์กรองอากาศและเพิ่มความชื้นในอากาศด้วยสเปรย์น้ำในพื้นที่ส่วนกลาง รวมไปถึงการออกแบบที่อยู่อาศัยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและผู้อยู่อาศัยมากขึ้น แม้ว่าการก่อสร้างมีส่วนทำให้เกิดฝุ่นละอองในอากาศ แต่นักพัฒนาและทีมก่อสร้างก็พยายามแก้ปัญหานี้อย่างดีที่สุด ไม่ว่าจะจัดเตรียมอุปกรณ์ฉีดพ่นมาปรับใช้ในพื้นที่ก่อสร้าง หรือติดตั้งสเปรย์ละอองน้ำเพื่อช่วยให้ฝุ่นอยู่ในพื้นที่ที่ควบคุมได้

ทำไมคุณถึงสนใจการพัฒนาพื้นที่สีเขียวในแนวตั้ง

การเพิ่มปริมาณพื้นที่สีเขียวน่าจะเป็นสิ่งที่ช่วยเมืองได้ในหลายเรื่อง เมื่อพื้นที่แนวราบมีข้อจำกัดเยอะ เมืองก็ต้องเติบโตไปทางแนวตั้ง พื้นที่สีเขียวก็สามารถทำได้เช่นกัน ที่จริงแล้วต้นไม้สามารถเติบโตได้เองตามธรรมชาติ แต่การปลูกต้นไม้ในอาคารไม่ใช่เรื่องง่าย ดังนั้นเราควรหาทางสร้างสภาพแวดล้อมบนอาคารที่เอื้อกับการเติบโตของต้นไม้ได้โดยสมบูรณ์ตามธรรมชาติ และไม่ต้องการการดูแลที่สิ้นเปลืองมากนัก ส่วนนี้เป็นที่มาของโครงการวิจัยที่เรากำลังทำงานร่วมกับนักพัฒนาและหน่วยงานการศึกษาเพื่อหามาตรฐานการสร้างพื้นที่สีเขียวบนอาคารให้มีความยั่งยืน ต้นไม้ชนิดไหนหรือวิธีการปลูกแบบไหนที่ดูแลรักษาง่ายที่สุด ใช้ปริมาณน้ำน้อย

ที่สุด ได้ผลลัพธ์ที่มีความเขียวสมบูรณ์ และอาจมีคุณสมบัติเพิ่มเติมเรื่องการดักฝุ่นละอองและการปรับปรุงคุณภาพอากาศได้อย่างเหมาะสมด้วย เราตั้งเป้าว่าถ้าโครงการนี้สำเร็จ เราจะแชร์ข้อมูลเหล่านี้ไปสู่สาธารณะด้วย เพื่อให้นักพัฒนารายอื่น ๆ ที่สนใจสามารถนำไปปรับใช้ได้ ทั้งชนิดพันธุ์ การดูแลต้นไม้ นอกจากนี้บริษัทกำลังศึกษาและจัดเก็บข้อมูลเรื่องวัสดุที่คายปริมาณมลพิษน้อยลง รวมไปถึงวัสดุที่เป็นมิตรเพื่อที่จะตอบโจทย์การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะผมเชื่อว่าทีมใดทีมหนึ่งหรือคนใดหนึ่งคงไม่สามารถทำทุกอย่างและแก้ปัญหาเมืองได้ทุกเรื่อง ดังนั้นเราควรจะช่วยกันทำหลาย ๆ อย่างที่แตกต่างกัน และนำมาแบ่งปันกัน ถ้าองค์ความรู้เหล่านี้ถูกแชร์ไปในวงกว้าง ทุกคนจะมีโอกาสเข้าถึงความรู้และนำไปใช้เป็นประโยชน์หรือต่อยอดได้ เพราะเมืองต้องการความรู้มหาศาลให้ทุกคนช่วยกันพัฒนาให้เมืองดีขึ้น

คุณมองกรุงเทพฯ เป็นเมืองแบบไหน และการพัฒนาอาคารที่อยู่อาศัยในเมืองนี้ควรเติบโตไปในทิศทางใด

กรุงเทพฯ เหมือนกับอาหารไทย เป็นเมืองที่มีส่วนผสมหลากหลายมีความแตกต่างมากมาย มีเครื่องปรุงเยอะ ดูไม่เป็นระเบียบนัก แต่อร่อยและมีเสน่ห์ เราอาจไม่จำเป็นต้องไปจัดระเบียบมากเกินไปในบางเรื่อง แต่ควรช่วยกันแก้ปัญหาพื้นฐาน จะทำอย่างไรให้อาหารจานนี้เมืองนี้ กินแล้วไม่ท้องเสีย อยู่แล้วมีสุขภาพดี ความยั่งยืนน่าจะเป็นสิ่งสำคัญในทุกอย่าง เราอยากให้โครงการที่เราทำมีความยั่งยืน ถ้าเป็นไปได้ก็มีความยั่งยืนตั้งแต่ขั้นตอนการก่อสร้างไปจนถึงตลอดอายุของอาคาร ไม่ได้ประหยัดพลังงานหรือลดมลพิษเท่านั้น แต่คำนึงถึงความยั่งยืนในทุกมิติ สิ่งเหล่านี้น่าจะเป็นเป้าหมายใหญ่ของนักพัฒนาเมืองและนักพัฒนาประเทศที่ต้องทำให้ได้

โครงการ ASHTON Chula-Samyan / Architectural design: A49 / Landscape design: TROP

หนึ่งในเมืองต้นแบบที่กรุงเทพฯ น่าจะเทียบเคียงได้ไม่ยากคือ สิงคโปร์ ซึ่งอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบบ้านเรา เห็นได้ว่านโยบายรัฐของสิงคโปร์ให้ความสำคัญกับเรื่องพื้นที่ชุมชนและพื้นที่สีเขียวเป็นอันดับแรก เขาจัดเก็บข้อมูลต้นไม้ทุกต้นอย่างจริงจัง เรียกได้ว่าทุกต้นเป็นหนึ่งในประชากรของประเทศ ทั้งกำหนดชื่อ บันทึกการเติบโต และชนิดพันธุ์ของต้นไม้ นอกจากนี้ภาครัฐยังกำหนดให้โครงการพัฒนาที่เพิ่มพื้นที่สีเขียวหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชุมชนในเมือง จะได้รับผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์กลับคืนให้กับนักพัฒนาด้วย นี่เป็นตัวอย่างของนโยบายระดับภาครัฐที่ส่งผลให้เมืองเติบโตได้ดี ถ้าเราให้ความสำคัญกับต้นไม้ทุกต้นบนถนนเราก็คงจะเห็นความใส่ใจในการดูแลรักษาต้นไม้ในกรุงเทพฯ ที่ดีกว่าปัจจุบัน ที่ให้ความสำคัญกับสายไฟมากกว่าชีวิตของต้นไม้ หรือเน้นความเด่นชัดของหน้าร้านค้ามากกว่าการรักษาชีวิตของต้นไม้ริมถนน ถ้าเรานำตัวอย่างเหล่านี้มาปรับใช้ พื้นที่ส่วนใหญ่ในเมืองเราก็น่าจะมีอุณหภูมิที่เย็นกว่านี้ และถ้าเราช่วยปรับใช้นโยบายการออกแบบให้เกิดความยั่งยืนในทุกโครงการ แต่ละหน่วยย่อยของเมืองก็จะมีคุณภาพที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับเมืองโดยรวม

ในต่างประเทศมีโมเดลการสร้างพื้นที่สีเขียวแนวตั้งที่เป็นแหล่งผลิตอาหารในตัว เพื่อลดปริมาณการขนส่งอาหารด้วย คิดเห็นอย่างไรกับเรื่องนี้

ส่วนตัวผมยังเชื่อว่าเป็นแนวโน้มที่เป็นไปได้ แต่ก็ต้องยอมรับว่าแนวคิดแบบนี้มาจากทางยุโรป การคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนแทบจะอยู่ในสายเลือดของเขา ถึงแม้ว่าบริบทการใช้ชีวิตยังมีความเร่งรีบเหมือนกัน แต่เขาจะคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับต้น ๆ ในฐานะนักออกแบบ การเตรียมสิ่งปลูกสร้างเชิงกายภาพถือว่าทำได้ไม่ยาก เราเคยเสนอกับนักพัฒนาว่าจะทำแปลงปลูกผักให้ผู้อาศัยได้ปลูกผักกินเองดีไหม แต่ก็ต้องกลับมาดูพื้นฐานก่อนว่า ผู้อยู่อาศัยสนใจหรือมีเวลาปลูกผักจริงหรือเปล่า ไม่ว่าจะปลูกด้วยน้ำหรือดิน เขามีเวลาใช้ชีวิตแบบนั้นจริงไหม มันเป็นเรื่องบริบททางสังคมและไลฟ์สไตล์ บางคนไม่มีเวลาหรือไม่ได้มีความสนใจในเรื่องนี้ ตอนนี้เราทำโครงการที่ให้ต้นไม้หนึ่งต้นบนระเบียงทุกยูนิต สุดท้ายเรายังมาคุยกันเลยว่าใครจะรดน้ำต้นไม้ ก็ต้องจัดเตรียมระบบรดน้ำต้นไม้อัตโนมัติให้กับทุกยูนิตเลยใช่ไหม สำหรับนักออกแบบและนักพัฒนา การปรับใช้สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องไม่ยากนัก แต่ผู้อยู่อาศัยจะให้ความสำคัญไหม นี่เป็นทัศนคติพื้นฐานที่เราต้องช่วยส่งเสริมกันต่อไป

ผมคิดว่าคำตอบของทุกคนน่าจะคล้ายกัน คือต้องการที่อยู่อาศัยที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ดี รักสิ่งแวดล้อม แต่พื้นฐานของคนที่มาอยู่ในเมืองก็ต้องทำมาหากิน ทุ่มเทเวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงาน บางครั้งยังไม่มีเวลาให้ตัวเองเลย การจะเอาเวลาไปดูแลสิ่งแวดล้อมยิ่งยากเข้าไปใหญ่ ผมคงจะตอบไม่ได้ว่าเมืองนี้จะเติบโตไปให้ดีได้อย่างไรเพื่อให้ทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่ถ้าเราค่อย ๆ พัฒนาปัจจัยพื้นฐานของสิ่งปลูกสร้างให้มีคุณภาพดีขึ้น มีพื้นที่สีเขียวที่ดี มีพื้นที่ทางสังคมและพื้นที่ส่วนกลางของอาคาร ก็น่าจะเป็นตัวส่งเสริมคุณภาพชีวิตเมืองที่ดีได้อีกทางหนึ่ง

โครงการ ASHTON Chula-Samyan
Architectural design: A49
Landscape design: TROP

Vertical City จะเป็นอนาคตของการออกแบบที่อยู่อาศัยของเมืองได้ไหม

การขยายตัวของเมืองทั้งแนวตั้งและแนวราบน่าจะเกิดขึ้นควบคู่กันไป การพัฒนาเมืองก็คงไม่มีบทสรุปที่ชัดเจนว่าเมืองจะต้องโตแบบใด แต่การขยายตัวของเมืองในแนวราบทำให้ผู้คนต้องใช้เวลาเดินทางสัญจรนานขึ้น หากปราศจากการกำหนดผังเมืองที่ดี การออกแบบที่อยู่อาศัยในแนวตั้งจะเป็นหนึ่งในวิธีที่ตอบโจทย์ขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะเมืองใหญ่แบบกรุงเทพฯ ซึ่งมีความหนาแน่นของประชากร แต่เราก็พยายามที่จะออกแบบที่อยู่อาศัยแนวตั้งที่สามารถตอบโจทย์พื้นฐานของเมืองและสังคมให้ได้ดีที่สุด คนต่างวัยต่างอายุ ต่างสัญชาติ เชื้อชาติ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขในทุกมิติ

เรียนรู้อะไรจากประสบการณ์การทำงานในสายวิชาชีพนี้มาตลอด 20 ปี

ช่วงที่ผ่านมาเรามักจะได้ยินว่าคนรุ่นใหม่อยากจะประสบความสำเร็จในระยะเวลาอันสั้น ด้วยความพยายามที่ไม่ต้องมากนัก

เราบอกกับน้อง ๆ ในทีมว่า ทุกสายวิชาชีพต่างต้องอาศัยความพยายามกันทั้งนั้น ผมมีโอกาสได้ทำงานกับนักพัฒนาที่มีมูลค่าสินทรัพย์ในระดับหมื่นล้านแสนล้านบาท แต่ละคนมีวินัยสูง ไม่ใช่คนที่พ่อแม่มีทรัพย์สินมหาศาลเป็นต้นทุน แต่เป็นคนตื่นเช้า ขยัน มีวินัย ออกกำลังกาย เติมความรู้ทุกวัน และทำงานหนักอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีความสำเร็จใด ๆ ที่ฉาบฉวยรวดเร็ว ถ้าเราไม่มีวินัย ไม่มีความพยายามมุมานะที่เพียงพอ CT

CREATIVE INGREDIENTS

สถาปนิกที่สร้างแรงบันดาลใจหรือเป็นต้นแบบในการทำงาน

ช่วงนี้ผมค่อนข้างสนใจทีม BIG (Bjarke Ingels Group) ในแง่ของบทบาทการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบเชิงบวกกับเมือง และความพยายามของทีมที่จะนำเสนอแนวคิดการพัฒนาเมืองในมุมที่เรายังไม่ค่อยเห็นกันมากนัก โดยเฉพาะในสังคมบ้านเรา ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่สังคมเราต้องการการจับมือร่วมกันของทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน แล้วร่วมพัฒนาเมืองไปด้วยกัน น่าจะทำให้เมืองพัฒนาไปในทิศทางที่ดีได้

เมืองที่ชอบ

หลายเมืองที่น่าสนใจ เช่น สิงคโปร์ อัมสเตอร์ดัม เบอร์ลิน เซี่ยงไฮ้ ปักกิ่ง หรือเมืองสำคัญต่าง ๆ ในจีน เมืองเหล่านี้น่าสนใจในแง่การเติบโตแบบผสมผสาน มีการปรับปรุงอาคารเก่าและเพิ่มประโยชน์ใช้สอยแบบใหม่ ทำให้อาคารดั้งเดิมที่มีประวัติศาสตร์กลับมามีชีวิตชีวา มีการพัฒนาในลักษณะไฮบริด ซึ่งผมเชื่อว่ากรุงเทพฯ ก็มาถึงจุดที่เราสามารถพัฒนาแบบนี้ได้เช่นกัน ถือเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าเราจะทำอย่างไรให้ส่วนผสมของเมืองเก่าเมืองใหม่ หรือวิถีชีวิตแบบคนสมัยก่อนกับคนสมัยนี้สามารถอยู่ร่วมกันได้และตอบโจทย์การอยู่อาศัย บนความหลากหลายทางช่วงอายุ วิชาชีพ ประเภทการศึกษา และมุมมองทัศนคติ ซึ่งผมเชื่อว่าจะทำให้เมืองมีเสน่ห์และมีคุณภาพที่น่าอยู่มากขึ้น

TREND 2020
POSITIVE POWER

เจาะเทรนด์โลก 2020
POSITIVE POWER

พบการวิเคราะห์เจาะลึกกระแสของโลกใบใหญ่
สู่การกลั่นกรองข้อมูล และนำเสนอในรูปแบบที่เข้าใจง่าย
ใช้ได้จริง ให้คุณก้าวล้ำนำเทรนด์ก่อนใคร

- ความเปลี่ยนแปลงของผู้คนแต่ละเจเนอเรชัน
- สิ่งแวดล้อมและสภาวะรอบตัว
- สังคมและวัฒนธรรม
- เทคโนโลยีและนวัตกรรม

ดาวน์โหลดฟรี!

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ Creative Economy Agency

TCDC

คิด© Creative Thailand

www.creativethailand.org

อยู่สูงอย่างสุนทรีย์

เรื่อง : กองบรรณาธิการ

การใช้ชีวิตแนวตั้ง (Vertical Living) อาจเป็นคำตอบที่ต้องเลือกสำหรับคนเมืองส่วนใหญ่ในวันนี้ ด้วยฟังก์ชันการใช้งานของพื้นที่ที่ตอบโจทย์ โอกาสในการครอบครองเป็นเจ้าของที่เป็นไปได้ และความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตท่ามกลางความเร่งรีบและแออัด แต่ถึงจะมีข้อดีมากมายในการใช้ชีวิตแนวตั้ง ถึงอย่างนั้นมนุษย์ก็ยังคงต้องการความสุขที่ได้แรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติในแบบที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเท่าใดนัก

โดยหนึ่งในวิธีการที่จะช่วยเพิ่มความสุขในชีวิตประจำวันได้ง่าย ๆ ก็คือการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ความต้องการไปพร้อมกับสะท้อนความเป็นตัวตนในพื้นที่ส่วนตัว โดยล่าสุด COTTO แบรนด์กระเบื้อง สุขภัณฑ์ ก๊อกน้ำ ได้เผย 3 ผลสรุปองค์ประกอบหลักที่ทำให้คนมีความสุขและรู้สึกผ่อนคลายเมื่ออยู่ภายในบ้าน จากการสังเกตพฤติกรรมลูกค้ามาอย่างต่อเนื่องกว่า 20 ปี เพื่อนำมาเป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาสินค้าและบริการของแบรนด์เพื่อตอบโจทย์การอยู่อาศัยทุกไลฟ์สไตล์ ได้แก่ **1. การมีพื้นที่ที่สื่อสารรสนิยมหรือตัวตน (Mood Lifting Environment)** เช่น เมื่อกลับบ้านแล้วเห็นสิ่งของที่ชอบจากการปรับปรุงพื้นที่ หรือการตกแต่งภายในบ้านด้วยงานดีไซน์ที่ช่วยเพิ่มความรู้สึกผ่อนคลายและสะท้อนรสนิยมของผู้อยู่อาศัยที่แตกต่างได้อย่างสมบูรณ์แบบ **2. รายล้อมไปด้วยความสะดวกสบายและความผ่อนคลายจากผลิตภัณฑ์หรือการใช้พื้นที่ต่างๆภายในบ้าน (Pleasing Wellness)** เช่น แม้บ้านจะมีพื้นที่การใช้งานค่อนข้างจำกัด แต่หากมีผลิตภัณฑ์ที่อำนวยความสะดวก เช่น สุขภัณฑ์อัตโนมัติที่ปรับระดับอุณหภูมิเพิ่มความสบายในการใช้ห้องน้ำ หรือการตกแต่งพื้นที่ในบ้านด้วยผนังที่มีสีสบายตา ก็จะช่วยให้ผู้อยู่อาศัยรู้สึกผ่อนคลายและมีความสุขในบ้านอย่างเต็มที่ **3. ความไร้กังวลใจเมื่ออยู่ในบ้าน (Lifetime Hassle Free)** คือการกลับบ้านแล้วสภาพสิ่งของต่าง ๆ และพื้นที่ในบ้านอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งาน ไม่ต้องกังวลกับการดูแลซ่อมแซม จึงช่วยลดข้อกังวลใจในการดำเนินชีวิตที่แสนเร่งรีบประจำวัน

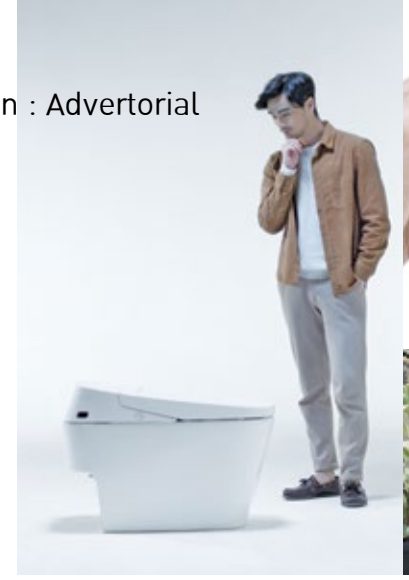

สุขภัณฑ์อัจฉริยะ Optimum Series

กระเบื้อง Novo Wheel

จากการเลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐาน โดยผลิตภัณฑ์ของ COTTO ได้รับการยอมรับในระดับสากล พร้อมการรับประกันหลังการขายที่จะช่วยให้มั่นใจและพึงพอใจตลอดอายุการใช้งาน นอกจากนี้ COTTO ยังให้ความสำคัญในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เน้นตอบทุกความต้องการด้วยสินค้าคุณภาพระดับเวิลด์คลาส เพื่อเสริมสร้างการใช้ชีวิตแนวตั้ง พร้อมเติมเต็มความสุขของคนเมืองด้วยผลิตภัณฑ์ชิ้นเด่นที่ตอบโจทย์คนยุคใหม่ได้อย่างครอบคลุม ได้แก่ กระเบื้อง Mosaic Mossa Series ที่เป็นการรวมตัวของทรงเรขาคณิตเมื่อวางเรียงกันจึงช่วยสร้างจังหวะ อารมณ์ และเกิดการเคลื่อนไหวที่ทรงพลังเป็นบรรยากาศใหม่ภายในบ้าน และ Novo Craft Series คอลเล็กชันโมเสก ที่เติมเต็มให้พื้นที่สำคัญในชีวิต ด้วยดีไซน์ที่สวยงาม แตกต่าง และมีเอกลักษณ์ ก๊อกน้ำ X-POSH ที่มีแนวคิดหลักในการออกแบบอย่างยั่งยืน ให้สัมผัสเปิดปิดนุ่มนวล ประหยัดพลังงานด้วยวาล์วแบบพิเศษ ทั้งยังมีดีไซน์และรูปทรงที่เข้ากับห้องน้ำหลากหลายสไตล์ ด้วยการทำสีแบบพิเศษคือ Jewel Finishes ช่วยเปลี่ยนลุคห้องน้ำให้ใหม่ไม่ซ้ำใคร เปลี่ยนอารมณ์ทุกครั้งที่ใช้งาน ด้วยโทนสีที่หลากหลาย เช่น Rose Gold, Starlight Gold, Midnight Silver และ Matte Black พร้อมสะท้อนความเป็นตัวตนผ่านดีไซน์ รวมไปถึง Well-being Collection กระเบื้องที่มีนวัตกรรมพิเศษ ให้ทุกพื้นผิวสัมผัสตอบกับทุกจังหวะของการใช้ชีวิตที่ดีขึ้น มีคุณสมบัติกันลื่นหรือยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อแบคทีเรีย มาพร้อมดีไซน์ของลวดลายที่โดดเด่นและตอบรสนิยมที่แตกต่าง อย่างรุ่น BIANCO MIRINO และ SATUARIO หรือจะเป็นสุขภัณฑ์อัจฉริยะ Optimum และ Verzo Series ที่มีฟังก์ชันอัตโนมัติช่วยอำนวยความสะดวกอย่างรู้ใจ ตอบสนองได้อย่างรวดเร็ว ช่วยเพิ่มความทันสมัยและยกระดับห้องน้ำให้เป็นพื้นที่ส่วนตัวที่เติมเต็มทุกช่วงเวลาของการพักผ่อนได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยฟังก์ชัน ฝาเปิด-ปิด อัตโนมัติด้วยระบบตรวจจับความเคลื่อนไหว ฝารองนั่งระบบกันน้ำ พร้อมระบบ LED Night Light แสงไฟส่องสว่างตอนกลางคืนอัตโนมัติ จึงช่วยเพิ่มความมั่นใจในการใช้งานสุขภัณฑ์ได้อย่างปลอดภัยสูงสุด ช่วยให้ชีวิตง่ายและสมาร์ตขึ้น

องค์ประกอบด้านการออกแบบและนวัตกรรมที่เหมาะสมเหล่านี้จึงเป็นคำตอบที่ดีที่สุดซึ่งจะช่วยออกแบบประสบการณ์ในการใช้ชีวิตแต่ละวันได้อย่างไม่ซ้ำใคร เพื่อทำให้ทุก ๆ วันธรรมดาเป็นวันที่พิเศษ และช่วยเติมเต็มทุกความฝันและความต้องการของคุณได้อย่างแท้จริง CT

ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมของผลิตภัณฑ์ได้ที่ www.cotto.com

▲ กระเบื้อง Mossa White

◀ ก๊อกน้ำ X-POSH

BANGKOK DESIGN WEEK 2020

SOLAR VENGERS SHOWCASE

โชว์เคสจัดแสดงนวัตกรรมต้นแบบจากพลังงานแสงอาทิตย์

ร่วมชม 12 ผลงาน นวัตกรรมต้นแบบ พลังงานแสงอาทิตย์ โดย 3 กลุ่ม venger

และลงคะแนนเพื่อสนับสนุนให้ไอเดีย นำไปพัฒนาเป็นต้นแบบ 1:1 ในพื้นที่จริง

1 - 9 FEB 2020

ณ Creative Space ชั้น 5 TCDC กรุงเทพฯ

CREATIVE VENGER

อ.พงศธร ละเอียดอ่อน

DESIGN VENGER

อ.พรเทพ ฉัตรกิญญาคุปต์

MAKER VENGER

อ.กัลยา โกวิทวิสิทธิ์

สำนักนายกรัฐมนตรี | CREATIVE ECONOMY AGENCY | TCDC | กองทุนพัฒนาสื่อฯ | สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง

DEBUT

by Change SMEs

20

OPEN CALL

10 FEBRUARY – 4 MARCH 2020

รับสมัครผู้ประกอบการและนักสร้างสรรค์
มาออกตลาดที่ TCDC

ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่
https://www.zipeventapp.com/e/DebutByChangeSMEs

สอบถามข้อมูลเพิ่ม
สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)
โทร. 02-105-7400 ต่อ 165 หรือ 128 อีเมล : cbd@cea.or.th

สำนักนายกรัฐมนตรี CEA CREATIVE ECONOMY AGENCY TCDC CHANGE SMEs